

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Komparace finančního leasingu a bankovního úvěru
Comparison of Financial Leasing and Bank Loan

Student: Martin Tichý

Vedoucí bakalářské práce: prof. Ing. Viola Šebestíková, CSc.

Ostrava 2015

Zadání bakalářské práce

Student: **Martin Tichý**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Téma: **Komparace finančního leasingu a bankovního úvěru**
Comparison of Financial Leasing and Bank Loan

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Úvěr a leasing - teoretická východiska
 3. Analýza a komparace úvěrového a leasingového financování
 4. Zhodnocení rizik a výhod
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- VALACH, Josef. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 513 s. ISBN 978-80-86929-71-2.
- VALOUCH, Petr. *Leasing v praxi – praktický průvodce*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012. 120 s. ISBN 978-80-247-4081-2.
- VYCHOPEŇ, Jiří. *Finanční leasing z účetního a daňového pohledu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 157 s. ISBN 978-80-7357-590-8.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **prof. Ing. Viola Šebestíková, CSc.**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 07.05.2015

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení o vypracování bakalářské práce

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně s využitím uvedených zdrojů.

V Ostravě dne 7. května 2015

.....
Prohlašuji

Podpis

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Úvěr a leasing – teoretická východiska.....	6
2.1	Bankovní úvěr.....	6
2.1.1	Historie půjčování peněz.....	8
2.1.2	Právní úprava úvěrů.....	9
2.1.3	Druhy úvěrů.....	11
2.2	Leasing.....	16
2.2.1	Historie leasingu.....	17
2.2.2	Právní úprava leasingu.....	18
3	Analýza a komparace úvěrového a leasingového financování.....	22
3.1	Analýza úvěrů a leasingu v České republice.....	22
3.1.1	Úvěry v číslech.....	22
3.1.2	Leasing v číslech.....	24
3.2	Komparace úvěru a leasingu.....	28
3.2.1	Administrativní náročnost a právo disponování s majetkem.....	28
3.2.2	Daňové dopady.....	29
3.2.3	Finanční náročnost pořízení.....	30
3.2.4	Metody srovnání leasingu a úvěru.....	31
3.2.5	Návrh úvěrového a leasingového financování v praxi.....	37
3.3	Účetní aspekty úvěru a leasingu.....	39
3.4	Akontace vs. první zvýšená splátka.....	42
4	Zhodnocení rizik a výhod.....	44
4.1	Sumarizace výhod a rizik.....	46
4.2	Ostatní problematika týkající se leasingu a úvěru.....	47
4.2.1	Postup při dodatečném zjištění daňové neuznatelnosti leasingu.....	47

4.2.2	DPH.....	47
4.2.3	Využívání majetku k soukromým účelům	48
4.2.4	Předčasné ukončení finančního leasingu.....	49
4.2.5	Podnikatel nevede účetnictví ani daňovou evidenci	49
5	Závěr.....	50
	Seznam použité literatury:.....	52
	Seznam zkratk	55
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Podnikatelé mají při pořízení majetku několik možností. Časté je právě pořízení finančním leasingem a dlouhodobým bankovním úvěrem, na které je zaměřena tato bakalářská práce. Finanční leasing a úvěr mohou volit především podnikatelé, kteří se svojí činností právě začínají a nemají dostatek peněžních prostředků k pořízení majetku za hotové. Tyto formy financování využívají společnosti hlavně k pořízení dlouhodobého majetku, se kterým budou moci naplnit své podnikatelské cíle. Soukromý podnikatel podnikající jako maloobchodník potřebuje ke své činnosti vůz, provozovatel fitness vybavuje centrum posilovacími stroji.

V pořizování majetku by se měla uplatňovat zásada nazývaní se „zlatým bilančním pravidlem“. Dlouhodobý majetek kryjeme dlouhodobými zdroji a krátkodobý majetek kryjeme krátkodobými zdroji. Pokud by podnikatel nakupoval dlouhodobý majetek z krátkodobých zdrojů, musel by několikrát žádat o nový úvěr. Tím by mohly vzniknout finanční potíže při zajišťování splatnosti krátkodobých závazků.

Naopak pokud by podnikatel nakupoval krátkodobý majetek z dlouhodobých zdrojů, bylo by to pro něj neefektivní. Je to tak, protože cena dlouhodobých zdrojů, jak cizích, tak vlastních, je vyšší než cena krátkodobého kapitálu.

Cílem této práce je srovnání pořízení dlouhodobého majetku finančním leasingem a dlouhodobým bankovním úvěrem pro podnikatele.

2 Úvěr a leasing – teoretická východiska

2.1 Bankovní úvěr

Bankovní úvěry poskytují banky svým klientům na jejich žádost. *Úvěrování*¹ je jednou ze služeb, které banky poskytují svým klientům zároveň je to největší část *aktivních obchodů bank*². Rozlišujeme také úvěry obchodní, které vznikají v důsledku dodavatelsko odběratelských vztahů.

Bankovní úvěry jsou uzavírány zejména mezi bankami a jejich klienty (event. jinými bankami). My se budeme zabývat problematikou poskytováním úvěrů s nebankovními subjekty.

Jiným výrazem pro úvěr je slovo kredit. Kredit pochází z latinského slova *credere*³. Pojem úvěr se dá interpretovat dvojnásobem, lze jej tedy chápat i v širším smyslu slova. Může vyjadřovat konkrétní vypůjčovatele, tj. že peníze, které půjčil, mu budou také vráceny, ale může být i vyjádřením hodnocení určitého subjektu, které udává vysokou míru důvěry v to, že daný subjekt řádně splní všechny své závazky.

Širší interpretace pojmu nám právě rozčleňuje úvěrové obchody na peněžní úvěry a závazkové úvěry.

Peněžní úvěry jsou skutečným poskytnutím peněžních prostředků (v hotovosti nebo na účtu). Banka místo likvidních peněžních prostředků dostává méně likvidní formu oběžného majetku, pohledávku. Peněžní úvěry tak přímo ovlivňují likviditu bank.

Závazkovými úvěry klient bezprostředně nezíská likvidní prostředky, dostává však od banky slib splnit závazek za klienta, pokud si pořídí dohodnutý majetek. Bilance a likvidita banky se tak změní až datem splnění slibu, že zaplatí závazek.

Úvěrování je velmi důležitou činností bank. Přijaté *úroky*⁴ totiž zpravidla tvoří největší část výnosů bank. Komerční banky se musí řídit pravidly koncipovanými a předepisovanými centrální bankou. Smyslem těchto pravidel je zajistit, aby úvěrové obchody probíhaly v souladu se *základními zásadami podnikání bank*⁵. Každá banka může mít odlišnou **úvěrovou politiku**, musí však být v souladu s koncipovanými a předepisovanými pravidly.

¹ Poskytování úvěrů

² Aktivní operace představují použití vlastního a svěřeného kapitálu za účelem dosažení zisku a udržení, popř. posílení likvidity.

³ Věřit, důvěřovat

⁴ Odměna za půjčení peněz

⁵ Napomáhají bance k dosažení zisku a minimalizaci rizik

Při nastavování své úvěrové politiky musí každá banka respektovat **zásadu návratnosti investic**, která je spojena se schopností úvěrovaného splatit poskytnutý úvěr ve sjednané době a **zásadu výnosnosti úvěru**, která je spojena s výší úrokového výnosu z poskytnutého úvěru. Úvěrová politika pomáhá při rozhodování o poskytování úvěrů.

Zásadou návratnosti úvěru se banka chrání před nepříznivými důsledky, které plynou z úvěrového rizika. Úvěrové riziko spočívá v možném nesplacení poskytnutého úvěru a neuhrazení dohodnutého úroku, nebo tak půjčitel neučiní v dané lhůtě a bance tak vznikne finanční ztráta. Toto úvěrové riziko vyplývá z platební neschopnosti či nevěle úvěrovaných. (Šenkýřová, 2010)

Obecně podle Šenkýřové a kol. (2010 s. 188) platí tyto skutečnosti:

- *„úvěrové riziko vzrůstá úměrně se zvyšováním lhůty splatnosti úvěru, dlouhodobé úvěry jsou tedy všeobecně rizikovější než krátkodobé,*
- *úvěrová rizika jsou spjata s některými klienty více než s jinými,*
- *úvěrová rizika trvají po celou dobu úvěrového vztahu.“*

Zásada výnosnosti úvěrových obchodů vyjadřuje hlavní cíl každé banky, a to je realizace zisku. Hlavní podíl na zisku mají výnosy. A jak jsme se již dozvěděli, největší část výnosů bank jsou úroky. Úrok je peněžní částka, kterou platí úvěrovaný úvěrujícímu za poskytnutí úvěru a bývá vyjádřena úrokovou sazbou. Částka úroku pak tedy záleží na výši zapůjčené částky, době její splatnosti a dané úrokové sazbě (tj. v procentech částky za dané období).

Úroková sazba může být dohodnuta pevná (např. 12% p.a.) nebo pohyblivá (stanovená pomocí odchylky od základní sazby). Pohyblivé úrokové sazby jsou uplatňovány přednostně, protože umožňují bankám lépe reagovat na aktuální vývoj ceny peněz na finančních trzích. (Šenkýřová, 2010)

Na úrokové sazby podle Šenkýřové a kol. (2010 s. 191) mají vliv zejména následující faktory:

- *„právní prostředí – banka musí při stanovení úrokových sazeb z úvěrů respektovat právní předpisy, např. centrální banka může obchodním bankám limitovat výši úrokových sazeb,*
- *všeobecné ekonomické podmínky (výše inflace, hospodářský růst, poptávka po úvěrech apod.),*
- *konkurence v prostředí – banka sleduje úrokové sazby ostatních bank, aby obstála v konkurenci a udržela si zákazníky,*

- *výše nákladů banky – banka, která nemá příliš vysoké náklady, si může dovolit větší pružnosti při stanovování úrokových sazeb z úvěrů než banka s vysokými náklady,*
- *charakter konkrétního úvěrového obchodu – zejména jeho předpokládaná rizikovost,*
- *cíl obchodní strategie a finanční pozice banky.*“

2.1.1 Historie půjčování peněz

V historii je půjčování peněz již od počátku, co se objevily peníze. Dříve oproti dnešní době bylo zakázáno půjčovat za úplatu (úrok), dnes už je to jen těžko představitelné. Zapůjčitelé tedy volí jiné cesty, jak na půjčování zbohatnout. Za půjčky si tedy brali do zástavy majetek. Více uvádí Mgr. Lenka Vlčková ve článku na Novinky.cz (2014)

Historie byla k půjčování peněz tvrdá. Ve středověku bylo totiž půjčování peněz zakázáno a pro křesťany bylo zapovězeno úplně. Jak uvádí Vlčková: *„Křesťané nesměli půjčovat za úrok, protože úrok je poplatek za čas mezi půjčením a vrácením, a čas vlastní jen Bůh.“* Jiná náboženství však peníze půjčovat mohli. Beztrestné se však stalo až za vlády Vladislava II. Jagelonského, který vládl v letech 1471 až 1516. Výše úroků v 16. století byla podobná té dnešní mezi 10 – 35 %, našli se ale i lichváři, kteří nabízeli peníze se 100% úrokem za den.

Ve středověku se půjčky řídily jinými zákony. Protože půjčování za úplatu bylo trestné, zapůjčitelé zastavovali za půjčení peněz nemovitosti. Výjimkou nebyli ani čeští panovníci. Jan Lucemburský, který vládl 1310 až 1346, na svá válečná tažení nechal zastavit velkou část královského majetku. Protože se ale nestaral o jejich vykoupení zpět, tak se velká část majetku v českých zemích ocitla v cizích rukou. Tuto situaci pak řešil jeho syn „otec vlasti“ Karel IV.

Průkopníkem úvěrování se stal Cosimo Medicejský, florentský bankéř, obchodník a politik. Jako jeden z prvních si uvědomil význam úvěrování. Věděl, že když nastaví férová pravidla a nebude si účtovat vysoké úroky, nebude se jeho nabídkám zápůjček dát odmítnout. Pro zápůjčky si tak lidé chodili pouze k němu. *„To je koneckonců běžné i dnes. Pokud někdo nastaví transparentní a férová pravidla a neúčtuje vysoký úrok či skryté poplatky, je pro žadatele o úvěr přirozenou volbou“.* Uvádí Michal Kozub ze společnosti Home Credit (Novinky.cz, 2014).

2.1.2 Právní úprava úvěrů

Poskytování úvěrů je dnes upraveno zákony, konkrétně:

- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů.

Občanský zákoník definuje základní charakteristiku úvěru a jeho subjekty. Definici úvěru podle nového občanského zákoníku zní takto: „*Smlouvou o úvěru se úvěrující zavazuje, že úvěrovanému poskytne na jeho požádání a v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a úvěrovaný se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky.*“ (NOZ, 2012, § 2395)

Občanský zákoník také definuje, co je to zápůjčka: „*Přenechá-li zapůjčitel vydlužiteli zastupitelnou věc tak, aby ji užil podle libosti a po čase vrátil věc stejného druhu, vznikne smlouva o zápůjčce.*“ (NOZ, 2012, § 2390) Subjekty jsou tedy zapůjčitel a vydlužitel. Věcí mohou být i peníze a v tom případě mohou být sjednány úroky. (NOZ, 2012 § 2392 odst. 1)

Tyto právní úpravy platí od roku 2014, dříve je upravoval obchodní zákoník, změny se týkají terminologie. V právní úpravě úvěru je nahrazeno označení dlužník a věřitel termínem úvěrující a úvěrovaný. Ke změně označení stran došlo proto, že poskytovatel úvěru (dle NOZ úvěrující) je do doby poskytnutí předmětných peněz dlužníkem příjemce úvěru. Jakmile však peníze poskytne, stává se z něj věřitel a z příjemce peněz dlužník (Bezplatná právní poradna, 2014). NOZ se také vrací ke klasickému termínu zápůjčka místo dosavadního užívání pojmu půjčka. S tím souvisí i změna označení smluvních stran na zapůjčitele a vydlužitele, oproti označení stran věřitele a dlužníka.

Zákon o spotřebitelském úvěru upravuje práva a povinnosti související se spotřebitelským úvěrem dle předpisů Evropské unie. Spotřebitelským úvěrem se myslí odložené platby, zápůjčky, úvěry a jiné obdobné finanční produkty. (Zákon o spotřebitelském úvěru, 2010, § 1).

Spotřebitelským úvěrem však nejsou finanční služby (Zákon o spotřebitelském úvěru, 2010, § 2):

- sjednané za účelem bydlení, které jsou kryty zástavním právem k nemovitosti (tím zákon myslí zejména hypoteční úvěry),

- sjednané jako nájem nebo leasing, kromě finančních, produktů kde je právo nebo povinnost odkoupit po určité době předmět této smlouvy (Můžeme tak usuzovat, že finanční leasing je předmětem zákona o spotřebitelském úvěru.),
- sjednané bez úroku nebo bez úplaty,
- sjednané v podobě průběžného poskytování služeb nebo dodávání zboží, které může spotřebitel průběžně splácet,
- sjednané v peněžním rozpětí 5 000 Kč až 1 880 000 Kč, přičemž částka 5 000 Kč se považuje za překročenou, i pokud během 12 měsíců bylo uzavřeno více smluv na částku menší než 5 000, ale v součtu tuto podmínku splňují,
- které zaměstnavatel poskytuje zaměstnancům za nižší úrok, než je běžný na veřejném trhu,
- které poskytují subjekty obchodující s cennými papíry a banky, jejímž účelem je provedení operace s investičním nástrojem, přičemž jsou samy do této operace zapojeny. (Dle mého názoru tak nastává střed zájmu. Banka by svému investičnímu partneru nabídla výhodnější nabídku úvěru, než běžně nabízí.)
- kde je odložení splátky bezplatné
- poskytované omezenému okruhu osob ve veřejném zájmu na základě jiného právního předpisu bezúročně nebo s úrokovými sazbami nižšími, než jsou sazby na trhu obvyklé (Tuto operaci podle mě definuje občanský zákoník zápůjčkou. Zákon říká, že **mohou** být sjednány úroky (NOZ, 2012, § 2392))
- při kterých je přenechána věřiteli movitá věc a nevzniká nárok na vrácení peněz věřiteli
- která je obsažena ve smíru uzavřeném před soudem nebo jiným příslušným orgánem.

V § 3 zákon vymezuje pojmy související s tímto zákonem. Důležité je vědět, že spotřebitelem je vždy fyzická osoba. Smlouva o spotřebitelském úvěru musí mít písemnou podobu (Zákona o spotřebitelském úvěru, 2010, § 6). Pokud není procentní sazba úroků ve smlouvě, je rovná diskontní sazbě uveřejněné Českou národní bankou v době uzavření smlouvy.

Zákon o dluhopisech upravuje postup při vydávání dluhopisů bez ohledu na to, kterým subjektem jsou vydávány, a další problematiku související (Zákon o dluhopisech, 2004, § 1). Zákon také upravuje hypoteční úvěr jako úvěr, při kterém splácení včetně příslušenství je zajištěno zástavním právem k nemovitosti, jakož i rozestavěné, pokud pohledávka z úvěru nepřevyšuje dvojnásobek zástavní hodnoty zastavované nemovitosti.

Úvěr se považuje za hypoteční právním účinkem vzniku zástavního práva (Zákon o dluhopisech, 2004, § 28 odst. 3).

2.1.3 Druhy úvěrů

V bankovním sektoru se využívá v praxi několik druhů úvěrů, které se od sebe různě liší. Pokud se chceme pustit do třídění úvěrů do jednotlivých skupin, lze tak jen velmi obtížně, protože třídít lze podle několik hledisek, jak uvádí Půlpánová (2007):

1. Podle charakteru úvěrového subjektu

Rozlišujeme úvěry produktivní a spotřebitelské, obvykle bezprostředně nesouvisí s objektem, na který jsou čerpány.

Produktivní úvěry slouží korporacím na financování provozní a investiční činnosti.

Poskytuje se v relativně větším objemu než spotřební úvěr, to bance dává podnět k detailnímu zjištění informací o žadateli. Úvěrování bývá poskytováno individuálně pro každého.

Spotřebitelské úvěry bývají poskytovány bez účelově fyzickým osobám. Jejich objem bývá nižší, proto banka nepožaduje nijak detailní informace o žadateli. Úvěrování je vysoce standardizované.

2. Podle způsobu zajištění:

nezajištěné – bez osobního nebo věcného jištění,

zajištěné osobním jištěním – používá se ručení anebo jištění směnkou,

zajištění věcným jištěním – zejména zástava movitých (lombardní úvěr) a nemovitých věcí (hypoteční úvěr).

3. Podle metody úvěrování:

revolvingový – tj. Poskytnutí v dílčích částkách, opakovaně,

kontokorentní – tj. variabilní čerpání.

4. Podle účelu

Toto hledisko je velmi rozmanité a dle mého názoru závisí hlavně na potřebách klienta, pro jaký účel si vezme úvěr. Úvěr může být poskytnut např. na pořízení oběžného majetku (zásoby, vyrovnání stavu běžného účtu), dlouhodobého majetku (auto, obráběcí stroj). Úvěr má vždy nějaký účel, vždy ho však banka nepožaduje znát.

5. Podle sepětí se směnkou

Zde je aplikované kritérium, jak je úvěr spojen se směnkou. Rozlišujeme úvěry:

avalový úvěr, eskontní úvěr a avalový úvěr (viz. dále).

6. Podle doby splatnosti

Nejpoužívanějším členění úvěrů je z hlediska doby splatnosti na **krátkodobé**, splatné do jednoho roku, a **dlouhodobé**, s dobou splatnosti více než jeden rok. Často se ve finančním řízení označují dlouhodobé úvěry s dobou splatnosti do pěti let jako střednědobé úvěry a teprve ty přesahující dobu splatnosti pěti let s pojmem dlouhodobé.

Po vyhledávání na internetu nebo i v jiné literatuře však zjistíme, že existuje mnohem více hledisek, podle kterých lze třídit úvěry např. podle měny, podle zdroje krytí poskytnutého úvěru, podle odvětví, podle způsobu poskytnutí, dle právního postavení příjemce (fyzická, právnická osoba), dle výše úvěru, dle rizika úvěru.

Jak bylo řečeno na začátku této podkapitoly, je velmi obtížné třídit úvěry do skupin. Jednotlivé úvěry lze totiž řadit do několika skupin najednou. Pro příklad si uveďme kontokorentní úvěr, který jak ukazuje tabulka 2. 1., můžeme třídit dle několika hledisek. Jak uvádí Půlpánová (2007, s. 293): „*vždy záleží na hodnotiteli, jaká hlediska bude v dané souvislosti akcentovat*“.

Tabulka 2. 1., Kontokorentní úvěr a jeho zařazení

Hledisko	Typ úvěru
Podle charakteru úvěrového subjektu	Produktivní i spotřebitelský
Podle způsobu zajištění	Nezajištěný
Podle metody úvěrování	Kontokorentní
Podle účelu	Např. vyrovnání stavu Běžného účtu
Podle sepětí se směnkou	Žádné sepětí
Podle doby splatnosti	Krátkodobý

2.1.3.1 Krátkodobé úvěry

Charakterizujme jednotlivé typy úvěrů dle doby splatnosti. Napřed si začněme krátkodobými úvěry a poté dlouhodobými úvěry. Charakteristiku jednotlivých úvěrů publikuje Šenkýřová (2010).

Kontokorentní úvěr je kombinace běžné účtu s úvěrovým účtem, je tedy možné mít debetní i kreditní zůstatek. Na stranu MD klientovy připisuje banka všechny došlé úhrady a na stranu DaL banka zúčtovává všechny klientovy platby. Rozdíl těchto peněžních toků spočívá v tom, že vklad peněžních prostředků klientem nebo poskytnutí úvěru bankou. Banka si za poskytování kontokorentu zúčtovává úroky, poplatky a provize v pravidelných intervalech.

Kontokorentní účet (úvěr) vzniká uzavřením úvěrové smlouvy, ve které banka nabízí poskytování úvěru na běžném účtu, pokud klient náhle bude potřebovat peněžní prostředky. Peněžní prostředky z kontokorentního úvěru podle Šenkýřové a kol (2010, s. 192) slouží podnikatelům k:

- vyrovnání výkyvů běžného účtu,
- na sezónní potřebu oběžného majetku
- na dlouhodobější potřebu oběžného majetku
- na krátkodobé investiční výdaje ve formě překlenovacího úvěru

V úvěrové smlouvě je také uveden úvěrový rámec, tzn. limit, do kterého může čerpat úvěr. Výše úvěrového rámce je na potřebách klienta a možnostech banky. Pokud klient překročí daný úvěrový rámec, je sankcionován vyššími úroky (sankční úrok). Krátkodobé překročení úvěrového rámce (např. 3 dny) banka může tolerovat. Podnět k založení dává ve většině případů banka klientům, kteří mají založený účet u příslušné banky.

Tento úvěr je velmi flexibilní, což je jeho velkou výhodou, druhou stranou mince však je, že je nejdražší ze všech úvěrů.

Směnečný eskontní úvěr je takový úvěr, kde banka odkoupí od klienta cenný papír v podobě *směnky*⁶ před jejich splatností se srážkou úroku (diskontu). Eskontní úvěr je poskytován ve výši jmenovité hodnoty směnky. Diskont je rozdíl mezi výší eskontního úvěru a částkou, kterou skutečně banka vyplatí klientovi při odkoupení směnky. Můžeme tedy tvrdit, že diskont je cenou diskontního úvěru. Ve skutečnosti je však diskontní sazba banky jen částí ceny úvěru, druhou částí je eskontní provize, která je náhradou za výlohy spojené s poskytnutím úvěru. Banky však vyjadřují jen jednu úrokovou sazbu, která slučuje obě části *ceny úvěru*⁷. Doba poskytnutí úvěru je vždy od odkoupení směnky bankou do data splacení směnky (uvedené na směnce). Klient při použití tohoto úvěru obdrží peníze z pohledávek před jejich splatností, tím zrychlí obrat svého kapitálu. *Eskont*⁸ směnek bývá využíván k financování běžných aktiv podnikatele. V době splatnosti banka předloží směnku výstavci směnky (směnečník). Pokud bance není vyhověno směnečníkem, požaduje proplacení směnky na svém indosantu⁹ (tj. klient, kterému banka poskytla úvěr).

⁶ Úvěrové cenné papíry, ze kterých vyplývá závazek a zároveň dává majiteli směnky právo požadovat částku uvedenou na směnce ve stanovené době a na stanoveném místě.

⁷ Cenou úvěru se rozumí částka, kterou dlužník zaplatí za celou dobu, kdy úvěr má.

⁸ odkup pohledávky (zpravidla směnky) před dobou její splatnosti

⁹ Indosant převádí práva z cenného papíru na indosatáře. Indosatář se po dalším převodu cenného papíru může stát dalším indosantem.

Banky poskytují eskontní úvěry na žádost klienta. Směnky musí mít určitou kvalitu, požadavky bank jsou však různé. V našich podmínkách podle Šenkýřové a kol. (2010 s. 193) jsou tyto směnky: a) obchodní směnky, b) cizí směnky, kde výstavce i směnečník jsou právnické osoby, c) směnky s určitou délkou splatnosti, d) fixní směnky, e) směnky s doložkou bez protestu, f) směnky znějící na určitou minimální peněžní částku g) takové, kde banka může ověřit podpisy, h) splatné u některé z poboček eskontujících bank.

Negociační úvěr je obdobou eskontního směnečného úvěru, který je přizpůsoben zahraničním obchodním operacím.

Akceptační úvěr je už zastaralou formou úvěru. Klient požádá svoji banku o akceptaci směnky, kterou vystavil. Směnka je vystavena na předem dohodnutou částku a datum splatnosti, zároveň se klient musí bance zavázat, že ke dni splatnosti bude disponovat splatnou částkou na svém účtu. Směnka je předložená k proplacení v den splatnosti u banky poskytující akceptační úvěr.

Smyslem tohoto úvěru je zvýšit bonitu směnky. Pokud klient disponuje dlužnou částkou, banka neposkytuje žádné finanční prostředky, proto je tento typ úvěru relativně levný. Akceptační úvěr bývá poskytován jen zavedeným klientům banky. Běžně bývá poskytován opakovaně, jednotlivé poskytování není tak obvyklé. Často bývá poskytován jako akceptační úvěr s následným eskontem.

Obdobou akceptačního úvěru pro zahraniční obchod je **ramboursní úvěr**.

Avalový úvěr je úvěrem, při kterém se banka stává garantem klientova platebního závazku. Banka se tak zaváže splnit klientův dluh i v případě, že na jeho bankovním účtu nebude dostatek finančních prostředků. Cenou úvěru se stává tzv. *avalová provize*.

Charakter avalového úvěru je obdobný akceptačnímu úvěru, tedy že banka „propůjčuje své dobré jméno“, nikoli své peněžní prostředky (jde-li vše bez problému, tedy má klient na účtu dlužné peníze), ale ručí za proplacení směnky. Aval směnky bývá vyznačen doložkou „per aval“, „jako rukojmí“ na líci směnky s udáním osoby, za kterou banka ručení přejímá. I tento typ úvěru bývá poskytován, jen velmi dobrým (zavedeným) klientům.

Lombardní úvěr je poskytován oproti zástavě movité věci (zejména cenných papírů, drahých kovů, šperků). Právě lombardní úvěry jsou sjednány na fixní částku a lhůtu splatnosti, proto pokud klient nepotřebuje ke splnění svého účelu částku v plné výši, musí si najít, jak využít zbylé peníze jiným způsobem. Z uvedeného důvodu jsou právě lombardy využívány v menším rozsahu. Přednost se dává krátkodobým pružnějším účelovým půjčkám. Pokud jsou tyto krátkodobé účelové půjčky jištěny movitým majetkem, jedná se o tzv.

nepravý lombardní úvěr. Cena lombardního úvěru je dána bonitou klienta, ale také náklady

o péči movité zástavy. Zpravidla je nižší než u kontokorentního úvěru, ale vyšší než u eskontu.

Účelové úvěry se vyvinuly z lombardních úvěrů. Jsou poskytovány bankami klientům ke splnění určitého účelu. Ostatní charakteristiky jsou velmi individuální, protože jsou tyto úvěry poskytovány na míru každému klientu. Zda jsou peněžní prostředky využívány pouze ke smluvenému účelu, si banka kontroluje. Účel je jednou ze smluvních podmínek smlouvy, a proto při porušení může banka odstoupit. Většinou bývají účelové úvěry čerpány a poskytovány postupně.

Účelové úvěry je možné čerpat i ve formě **revolvingu**. Banka stanoví nepřekročitelný úvěrový rámec a termín splatnosti tohoto úvěru a k tomuto datu může být otevřen nový úvěr ve stejném nebo jiném rozsahu. Forma čerpání revolvingu se používá při financování pravidelných opakujících se potřeb. Svoji flexibilitou může revolving připomínat kontokorentní úvěr, má však nižší cenu.

2.1.3.2 Dlouhodobé bankovní úvěry

Dlouhodobé bankovní úvěry mohou mít stejnou formu jako úvěry krátkodobé, tedy kontokorentní, směnečné, lombardní nebo účelové úvěry mohou mít dobu splatnosti delší než 1 rok. Pro dlouhodobou oblast úvěrování však byly vyvinuty speciální úvěrové formy, které zohledňují vyšší míru rizika. Jsou to emisní půjčky a hypoteční úvěry.

Emisní půjčka je úvěr, který vzniká na základě emise dluhopisu. Dlužník emituje dluhopis (cenný papír) ve výši úvěru a úroku a předá jej úvěrujícímu oproti úvěrové částce.

Dluhopisy mohou mít dvě formy, a to listinou a zaknihovanou. Součástí tradiční listinné podoby je plášť a kuponový arch s talonem. Kupon slouží k výplatě úroku a talon opravňuje majitele k získání nového kuponového archu. Talonem může být současně i poslední kupon. Většina dluhopisů existuje však v elektronické podobě, tj. zaknihované dluhopisy.

Emitent se při potřebě emisní půjčky neobrací na banku, ale na celý kapitálový trh. Tak dlužník může mít více investorů, což dává prostor pro opatření velkého množství peněžních prostředků. Jelikož jsou dluhopisy cenný papír, tak se úvěrující může vyvázat z úvěrového vztahu prodejem na sekundárním trhu.

Šenkýřová (2010, s. 200) tvrdí: *„Emisní půjčku nemůže s úspěchem emitovat kterýkoli hospodářský subjekt. Všeobecně na úspěšné umístění emisní půjčky mají známé a renomované hospodářské subjekty, které podléhají přísné finanční a účetní kontrole a jsou povinny publikovat účetní rozvahy a hospodářské výsledky.“*

Hypoteční úvěr patří k nejstarším druhům úvěrů. Je poskytován za účelem investování do nemovitostí oproti zástavnímu právu k nemovitosti. Investováním do nemovitostí se myslí zejména financování osobních bytových potřeb fyzických osob, ale i podnikatelských potřeb při pořízení nových prostor určených k podnikání případně renovaci stávajících. Banka posuzuje při poskytování schopnost splácet úvěr. Žadatel tak musí prokázat dostatečnou výši příjmů.

Cena úvěru bývá spíše nižší ve srovnání s cenami ostatních dlouhodobých úvěrů. Výše úvěru bývá většinou kolem 70 % zastavené nemovitosti. Obdobou hypotečních úvěrů jsou tzv. **americké hypotéky**, které jsou také kryty zástavním právem, ale jsou bezúčelové.

2.2 Leasing

Slovo leasing pochází z anglického výrazu „lease“, které znamená pronájem, resp. pronajímat. Pod pojmem leasing se tedy obecně představuje vztah pronajímatele (majitele věci) a nájemce (dočasného uživatele věci), při kterém pronajímatel poskytuje za úplatu nebo jiné peněžní plnění nájemci právo určitou věc používat po určitou dobu. Tím se leasing liší od výpůjčky, která je bezplatná (§ 2193, NOZ). Po dobu pronájmu zůstává vlastnické právo pronajímateli.

Finanční leasingem se rozumí takový pronájem, kde po skončení doby nájmu dochází k odkoupení věci najímatelem. Tento druh pronájmu je zpravidla delší než operativní leasing. Doba sjednání smlouvy se většinou kryje s ekonomickou životností majetku. Uzavřením leasingové smlouvy nájemce získá věc, která je předmětem leasingu, do svého užívání a přitom nemusí platit celou částku najednou. Většinou nájemce zaplatí poplatek za vyřízení leasingové smlouvy, první vyšší splátku a splátky leasingu ve stanovených termínech smlouvou. Jednotlivé leasingové splátky včetně akontace se považují za nájemné. Po splacení všech splátek dochází k odkupu věci. Většinou je tato částka pouze symbolická (např. 100 Kč, 1000 Kč).

Kromě finančního leasingu rozlišujeme ještě **provozní leasing**, při kterém po skončení nájmu zůstává předmět pronajímateli. Populární je také **zpětný leasing** (tzv. leaseback), při kterém podnikatel prodá svůj předmět leasingové společnosti a nechá si jej pronajímat, po skončení leasingu předmět opět koupí zpátky. Podstata tohoto leasingu je, že podnikatel takto může získat volné peněžní prostředky a je tak likvidnější, na druhé straně musí platit leasingové společnosti nájem (Valouch, 2012).

2.2.1 Historie leasingu

Prvky finančního leasingu můžeme vystopovat již v době starých Sumerů 4000 př. n. l nebo starém Římě, kdy se používal k pořízení např. lodí. Postupem času se leasing formoval až do dnešní podoby. První leasingová společnost vznikla v Anglii roku 1855 s názvem Birmingham wagon company, která prodávala vagóny na splátky. Leasing se stal však populární formou financování teprve před čtvrt stoletím. (Zigová, 2008)

První leasingové smlouvy byly uzavírány na našem území již v 80. letech minulého století. Jednalo se o zahraniční obchody s podporou Československé obchodní banky. Kromě obecných ekonomických důvodů se leasing používal, protože nebylo možné uvolnění devizových prostředků při nákupu věcí ze zahraničí. Domácnostem se do povědomí dostal pojem leasing až po roku 1989, dříve byl zcela neznámou záležitostí. (Makki, 2006)

Jak již vyplývá ze slov výše, tak k nárůstu uzavírání leasingových smluv docházelo až po roce 1990, přičemž se tyto smlouvy vztahovaly zejména na finanční leasing. Nejdřív na trhu převládala poptávka po tomto druhu financování, která vyplývala z nedostatečné vybavenosti podniků vlastním kapitálem. Objem leasingů se zvyšoval až do roku 1998, kdy došlo ke stagnaci v souvislosti s poklesem investiční aktivity celé ekonomiky. Spolu se zvyšováním nabídky se leasingový trh začal postupně sjednocovat a také jej opustilo několik leasingových společností. V současné době v České republice existuje spousta společností nabízejících leasing. Většina z nich se nespécializuje na určitý typ komodit, ale jsou spíše universální. Nejčastější komoditou leasingu jsou automobily. (Klašková, 2007)

2.2.1.1 Česká leasingová asociace

Po „sametové revoluci“, kdy byl na našem území leasing velmi populární, vzniká potřeba definovat a koordinovat tuto finanční službu. V roce 1991 tak vzniká Asociace leasingových společností ČSFR, později roku 1992 pak založeno Asociace leasingových společností České republiky, která má za úkol právě problematiku leasingu. Asociace je tedy dobrovolným zájmovým sdružením poskytovatelů leasingu, nebankovních spotřebitelských úvěrů, splátkových prodejů a factoringu založeném na demokratických zásadách.

Asociace nejen sdružuje, ale podílí se na přípravě závažnějších právních předpisů a pomáhá svým členům i při jejich výkladu a aplikaci. ČLFA také zprostředkovává komunikaci se zahraničními subjekty v otázkách mezinárodního leasingu. Je členem Federace evropských leasingových asociací (LEASEREUROPE) A Evropské federace asociací finančních domů (EROFINAS). Působí také v řídicích a expertních orgánech těchto subjektů. V ČLFA je momentálně 46 leasingových společností, které realizují drtivou většinu leasingových

obchodů, nebankovních úvěrů pro spotřebitele a většinu faktoringových obchodů. (ČLFA, 2014)

2.2.2 Právní úprava leasingu

Pojem finanční leasing není podle Valoucha (2012) a Vychopeně (2010) výslovně v Českém právu nijak definován. Do roku 2012 existovala smlouva koupě najaté věci, ani tu však nešlo považovat za smlouvu o finančním leasingu. Nově nalezneme definici leasingu v ZDP, ale také v zákoně o účetnictví, kde tyto právní předpisy definují pojem finanční leasing ke svým účelům. V praxi jsou používány nepojmenované (tzv. inominátní) smlouvy, které jsou kombinací několika smluvních typů, jak uvádí Vychopeň (2010). Podle Valoucha (2012) je leasing upravován smlouvou o výpůjčce a nájemní smlouvou. Když se více zamyslíme, které právní předpisy by se dále mohly týkat leasingu, tak smlouva o koupi a také smlouva o spotřebitelském úvěru, které nalezneme v novém občanském zákoníku, mají společné znaky s finančním leasingem.

Zákony upravující leasing:

- zákon č. 586/1992 Sb., zákon o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 500/2002 Sb., vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví

Nově nám tedy přesně ZDP definuje pojem leasing v § 21d – obecná společná ustanovení o finančním leasingu. Finanční leasing je přenechání předmětu, který není nemovitá věc, uživateli za úplatu za splnění určitých podmínek:

1. Při vzniku smlouvy se ujedná, že po ukončení sjednané doby vlastník převede užívací právo na uživatele věci bezúplatně, za kupní cenu nebo ujedná právo na převod věci.
2. Ke dni převodu vlastnického práva je kupní cena nižší než zůstatková cena vypočtená z pořizovací ceny vlastníka, s výjimkou případu, že je předmět již plně odepsán.
3. Při vzniku smlouvy je ujednáno, že budou převedeny na uživatele užívací práva k předmětu leasingu, povinnosti spojené s péčí o tento majetek a také rizika spojená s ním.

4. Je splněna podmínka minimální doby trvání leasingu, která se počítá ode dne předání předmětu leasingu uživateli ve stavu obvyklém pro jeho užívání.

V druhém odstavci tohoto paragrafu je také stanovena minimální doba trvání leasingu.

Minimální doba trvání finančního leasingu je minimální doba odpisování hmotného majetku.

Pro odpisové skupiny 2 až 6 je tato doba zkrácená o 6 měsíců. Dobu odepisování hmotného majetku najdeme v § 30 ZDP. Pro zorientování v dobách odepisování je k nahlédnutí tabulka 2. 2.

Tabulka č. 2. 2., Minimální doby odepisování.

Odpisová skupina	Doba odpisování
1	3
2	5
3	10
4	20
5	30
6	50

Zdroj: § 30 ZDP

Minimální dobou finančního leasingu je minimální doba odpisování hmotného majetku uvedená v § 30 odst. 1 nebo doba odpisování podle § 30a nebo 30b v okamžiku uzavření smlouvy. U hmotného majetku zařazeného v odpisové skupině 2 až 6 podle přílohy č. 1 k tomuto zákonu se tato doba zkracuje o 6 měsíců.

Pokud nedojde k převedení vlastnického práva předmětu leasingu nebo je finanční leasing předčasně ukončen, jedná se o nájem.

Prvním ustanovením NOZ týkající se leasingu je smlouvou o vypůjčce (NOZ, 2012, § 2191). V zákoně je tato smlouva definována takto: „Půjčitel přenechává vypůjčitelu nezuživatelnou věc a zavazuje se mu umožnit její bezplatné dočasné užívání“ Pokud je věc předána do užívání vypůjčitele, není možné věc předat do užívání jiné osobě bez půjčitelova svolení. Půjčitel předává věc ve stavu způsobilém k užívání a zároveň nezatajuje fyzické vady předmětu. Pokud je sjednán účel, musí vypůjčitel předmět užívat pouze k danému účelu, v opačném případě může půjčitel odstoupit od smlouvy. Vypůjčitel je také povinen věc chránit před poškozením, krádeží nebo zničením. Pokud jsou nutné k použití věci určitá pravidla, návody nebo technologické postupy, je povinen půjčitel toto sdělit, to však neplatí, jestli jsou tato pravidla obecně známá. V případě, že je vypůjčitel informován o tom, jak zacházet s věcí, není při škodě povinen ji uhradit.

Dalším předpisem, který upravuje leasing, je nájemní smlouva (NOZ, 2012, § 2201-2325), která je v zákoníku definována takto: „Nájemní smlouvou se pronajímatel zavazuje přenechat nájemci věc k dočasnému užívání a nájemce se zavazuje platit za to pronajímateli nájemné.“ Nájemní smlouva se podle Valoucha (2012) liší především v tom, že nájem se sjednává za úplatu. Nájemní smlouva se tak stává základem pro vytvoření právního vztahu pro **operativní leasing**. Nájemní smlouva je v zákoně velmi rozsáhlou kapitolou. Obecné věci o nájmu jsou řešeny v paragrafech 2201 až 2234 (NOZ, 2012), týkají se charakteristiky předmětu nájmu, účastníků nájmu, skončení nájmu apod. Pronajmout lze nemovitou, nezužitelnou věc movitou, část nemovité věci nebo i věc, která teprve vznikne. Neujednání se doba trvání nájmu, je nájem na dobu neurčitou.

Pronajímatel je zavázán přenechat věc ve stavu způsobilému k užívání, udržovat věc aby byla způsobilá k nájmu a zajistit nájemci nerušené používání věci. Pronajímatel odevzdá věc ve stanovené době a se vším, co je třeba k řádnému používání. Pokud je nutná oprava věci, tak dle závažnosti musí závadu nájemce a) trpět, b) může mít nárok na slevu anebo c) v případě velké škody může požadovat jinou věc. **Nájemce** je i bez zvláštního ujednání povinen věc užívat jako *řádný hospodář*¹⁰ ke sjednanému účelu a platit nájem.

Podnájem se rozumí nájem věci nájemcem třetí osobě. Podnájem musí být schválen pronajímatelem, jinak se jedná o hrubé porušení povinností nájemce. Další paragrafy se týkají zvláštních ustanovení (NOZ, 2012):

- o nájmu bytu a nájmu domu (§ 2235-2301)
- o nájmu prostoru sloužícího k podnikání (§ 2302-2315)
- o podnikatelském pronájmu věcí movitých (§ 2316-2320)
- o nájmu dopravního prostředku (§ 2321-2325)

Bytem je dle NOZ myšlena místnost nebo soubor místností, které jsou částí domu, tvoří obytný prostor a jsou určeny k bydlení. Smlouva o nájmu bytu či domu musí být v písemné podobě a pronajímatel nemůže namítnout neplatnost smlouvy pro nedostatek formy.

Ustanovení pododdílu o nájmu **prostor sloužících k podnikání** se týkají nájmu prostor nebo místností sloužícím za účelem podnikatelské činnosti, a to bez ohledu na to, zda

¹⁰ Pojmovými atributy péče řádného hospodáře dle NOZ jsou pečlivost, potřebné znalosti, podnikatelské rozhodování, dobrá víra, rozumný předpoklad, informované jednání, jednání v obhajitelném zájmu obchodní korporace, nezbytná loajalita.

je účel ve smlouvě zmíněn. Pokud je účel podnikání ve smlouvě uveden, smí nájemce prostory používat jen za tímto účelem. Nájemce může své najaté prostory opatřit návěstími a podobnými znameními jen se souhlasem pronajímatele.

Podnikatelský pronájem věcí movitých se týká věcí, které jsou najímány pronajímatelem, a zároveň je tato osoba podnikatelem se záměrem pronajímat movité věci.

Pronajímatel se smlouvou o **nájmu dopravního prostředku** se zavazuje přenechat nájemci na určitou dobu užívání dopravního prostředku. Pronajímatel také musí nájemci poskytnout potřebné doklady k používání dopravního prostředku (technický průkaz, apod.). Dopravní prostředek musí být způsobilý k provozu, k němuž dopravní prostředek obvykle slouží. Pokud bylo ujednáno ve smlouvě, musí nájemce dopravní prostředek pojistit. Nájemce o dopravní prostředek musí pečovat a udržovat ho ve stavu, v jakém ho převzal s přihlédnutím k běžnému opotřebení. Co mě osobně překvapilo je, že dle zákona pronajímatel platí náklady, které nájemci vzniknou v rámci údržby vozidla. (§ 2325, odst. 2)

Jak už jsme uvažovali o právní úpravě úvěru v kapitole nesoucí stejný název, tak i zákon o spotřebitelském úvěru se týká leasingu. Jak říká zákon o spotřebitelském úvěru (2010 § 2): „*nevztahuje se na odloženou platbu, půjčku, úvěr nebo jinou obdobnou finanční službu sjednanou v podobě nájmu věci nebo leasingu s výjimkou smluvních vztahů, u nichž je sjednáno právo nebo povinnost koupě předmětu smlouvy nebo jiná možnost nabytí vlastnického práva po uplynutí určité doby*“. Můžeme tak usuzovat, že operativní leasing zákon o spotřebitelském neupravuje, upravuje však finanční leasing, ale i zpětný leasing.

Finanční leasing charakterizuje následná koupě najaté věci. Koupí věci obecně najdeme v paragrafech 2079-2084. Prodávající se koupí zavazuje k předání věci a nabytí vlastnického práva k věci a kupující, že za danou věc převezme a zaplatí. Nebezpečí škody přechází současně s vlastnickým právem. Prodávající je povinen upozornit na vady předmětu, o kterých ví. Další paragrafy o koupi se týkají zvláštních ustanovení (NOZ, 2012):

- o koupi movité věci (§ 2085-2127)
- o koupi nemovité věci (§ 2128-2131)

Zmínky o finančním leasingu jsou také v zákoně o účetnictví v § 28 odst. 3, který definuje pojem ke svým účelům a také pro účely vyhlášky č. 500/2002, provádějící tento zákon. Definice podle zákona o účetnictví říká, že leasing je poskytnutí majetku za úplatu do užívání, jestliže je uživatel oprávněn nebo povinen v průběhu užívání nebo po jeho ukončení nabytí vlastnické právo k poskytnutému majetku. V prováděcí vyhlášce se s leasingem setkáme v § 47 odst. 5, kde nám vyhláška říká, jak jednat v případě ocenění převzatého majetku do užívání, u kterého bylo provedeno technické zhodnocení. V takovém případě se

pořizovací cena majetku zvyšuje o provedené technické zhodnocení, které bylo provedeno uživatelem v průběhu jeho užívání a pokračuje se v odepisování ze zvýšené pořizovací ceny. Dále je pak ve vyhlášce § 56 odst. 8 vysvětlení, které nám říká, kdy se začíná odepisovat technické zhodnocení u majetku pořízeném formou finančního leasingu. Technické zhodnocení se odepisuje a účtuje se o něm od okamžiku, kde je ve stavu způsobilém k běžnému používání.

Nyní si tedy shrňme, co jsme zjistili. Operativní leasing upravuje nový občanský zákoník resp. smlouva o výpůjčce a smlouva o nájmu. Finanční a zpětný leasing upravují tytéž smlouvy, ale navíc smlouva o koupi a smlouva o spotřebitelském úvěru. Definice finančního leasingu jsou k dispozici v ZDP a zákoně o účetnictví.

3 Analýza a komparace úvěrového a leasingového financování

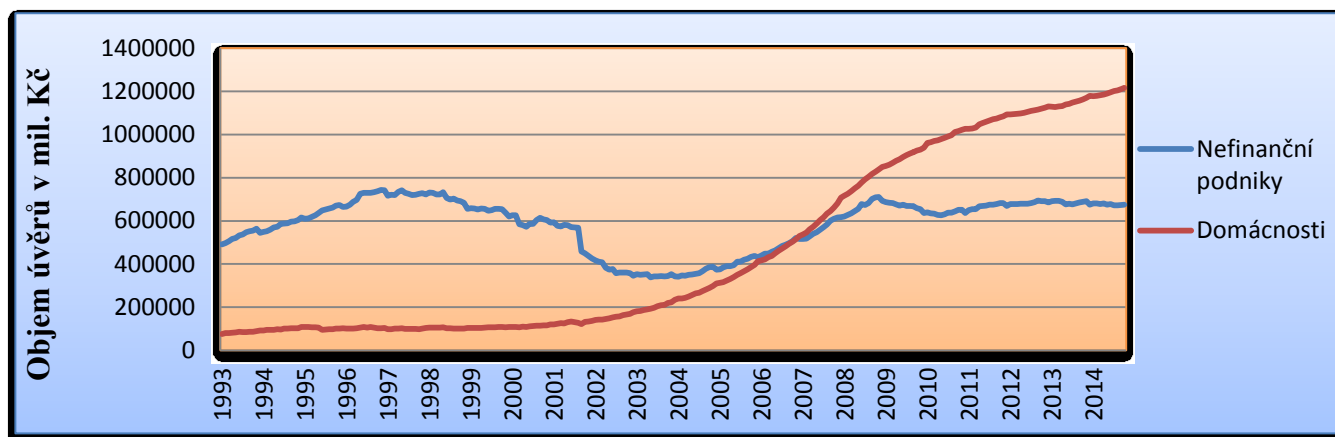
3.1 Analýza úvěrů a leasingu v České republice

Nyní, když jsme si ujasnili, co je to úvěr a leasing se pojd'me podívat na to, jak je to s úvěry a leasingy v číslech. Zjistíme, jak se úvěr a leasing vyvíjeli v České republice. Pomohou nám k tomu grafy, které si postupně popíšeme. Začneme tedy úvěry.

3.1.1 Úvěry v číslech

Statistiky portálu ARAD, který provozuje Česká národní banka, nabízí mnoho statistik v oblasti úvěrování. Můžeme tak zjistit statistiky v oblasti úvěrů z různých hledisek, např. sektorového, účelového, časového, odvětvového atd. Finanční leasing je do statistik dle mého zahrnut také, protože jej upravuje zákon o spotřebitelském úvěru, jak je uvedeno v kapitole právní úprava leasingu. Nicméně do statistik jsou zahrnovány jen obchodní banky, nikoli ostatní společnosti poskytující úvěry, proto je statistika vypovídající hlavně pro úvěry samotné. České banky ve většině případů slouží jen jako prostředník v případě poskytnutí leasingu, nebo samy banky zakládají nové společnosti poskytující leasing (více v kapitole leasing v číslech). Pojd'me si nyní analyzovat vývoj úvěrů v České republice.

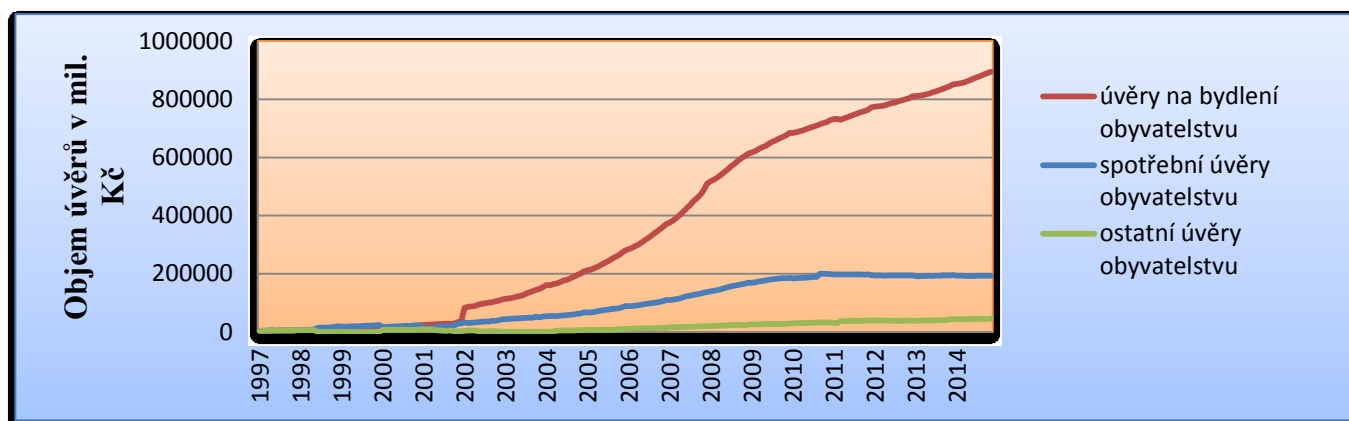
Graf 3. 1., Úvěry domácností a nefinančních podniků v ČR od roku 1993 až do roku 2014

Zdroj: ARAD

Na grafu 3. 1. můžeme pozorovat vývoj úvěru od roku 1993 až do roku 2014. Graf nám také člení úvěry dle spotřebitelů na domácnosti a nefinanční podniky. Zatím co popularita úvěrů u domácnosti meziročně stále stoupá, tak u nefinančních podniků zájem o úvěry kolísá.

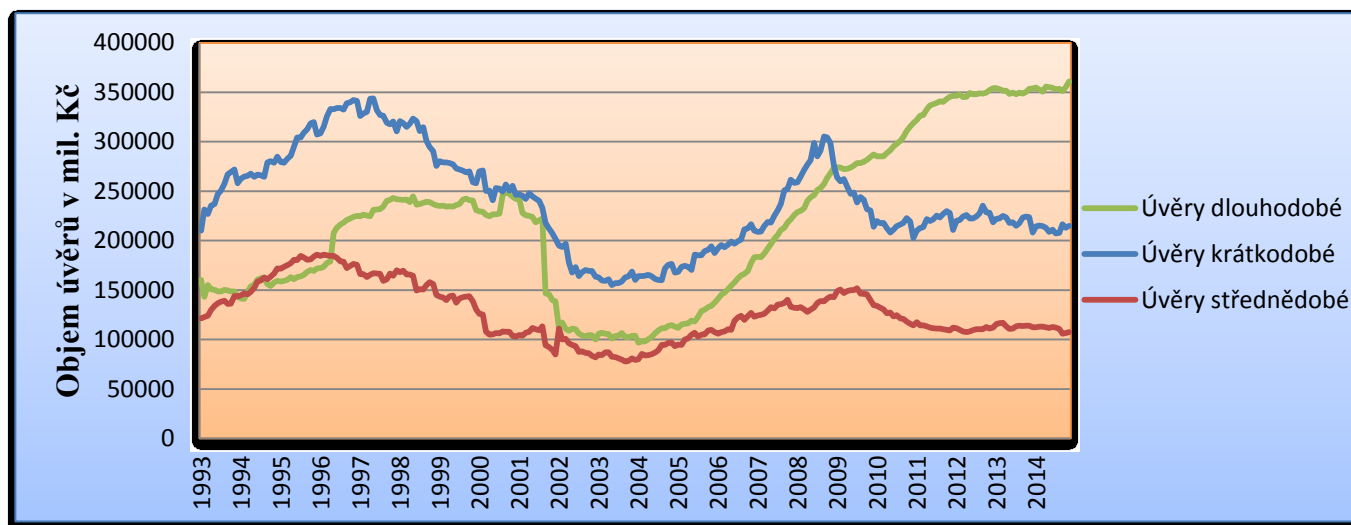
Graf 3. 2., Úvěry domácností dle účelového členění

Zdroj: ARAD

Graf 3. 2. člení úvěry domácností dle účelu, na co byly poskytnuty. Na rozdíl od grafu č. 1 časová řada začíná v roce 1997, protože statistiky na ARAD dříve nevedly statistiku o členění úvěrů dle účelového členění. Nejvíce mají domácnosti zájem o úvěry na bydlení. Úvěry na bydlení jsou ve většině případů hypoteční, jak se můžeme přesvědčit v databázi ARAD. Do roku 2009 rostl zájem o spotřební úvěry, nyní však poptávka stagnuje. Dle mého názoru je to způsobeno následky globální ekonomické krize v roce 2008. I dnes, kdy už krize ustává, lidé zůstávají opatrní a moc se nezadlužují.

Graf 3. 3., Úvěry nefinančních podniků dle doby splatnosti.

Graf 3. 3. porovnává úvěry nefinančních podniků dle doby splatnosti. Nejpopulárnější pro nefinanční podniky byly krátkodobé úvěry. V roce 2008 nastal však propad krátkodobých úvěrů. Můžeme usuzovat, že na vině je opět ekonomická krize. Krize měla za následek snížení poptávky po výrobcích nefinančních podniků, a to se projevilo snížením výroby nefinančních podniků. Jakou to má spojitost? Krátkodobé úvěry jsou užívány především k provozní činnosti, jak potvrzuje „zlaté bilanční pravidlo“, a provozní činnost byla oslabena krizí, což se promítlo i na krátkodobých úvěrech, jedná se však jen o můj osobní názor. Popularitu si od roku 2004 získávali společně krátkodobými úvěry také úvěry dlouhodobé, ty však nebyly ovlivněny ekonomickou krizí tak velkou mírou, a proto jejich výše stále stoupala.

3.1.2 Leasing v číslech

Jak jsme si naznačili v kapitole úvěry v číslech, tak banky slouží jen jako prostředníky při uzavírání leasingu nebo samy zakládají nebankovní společnosti poskytující leasing.

Přesvědčit se můžeme v tabulce 3. 1.

Autoleasing, a.s. je dceřinou společností České spořitelny a na svých internetových stránkách se přímo označuje za leasing České spořitelny (Leasing České spořitelny).

GE Money bank na svých stránkách leasing nenabízí a ani na stránkách své dceřiné společnosti GE Money auto není nabízen. Na stránkách ČLFA je však GE Money auto udávána jako leasingová společnost (ČLFA), nejspíš tak leasing dle našeho názoru nabízí individuálně u podnikatelů. Další možnou variantou může být, že GE Money auto nabízí finanční leasing, ale uvádí jej jako úvěr, což finanční leasing vlastně je (dle zákona o spotřebitelském úvěru).

Z toho nám i plyne, jak tenká hranice je v terminologii úvěr a leasing (finanční leasing je dle zákona spotřebitelský úvěr). ČSOB nabízí leasing přímo na svých webových stránkách, avšak po otevření nás přesměrují na ČSOB leasing. (ČSOB)

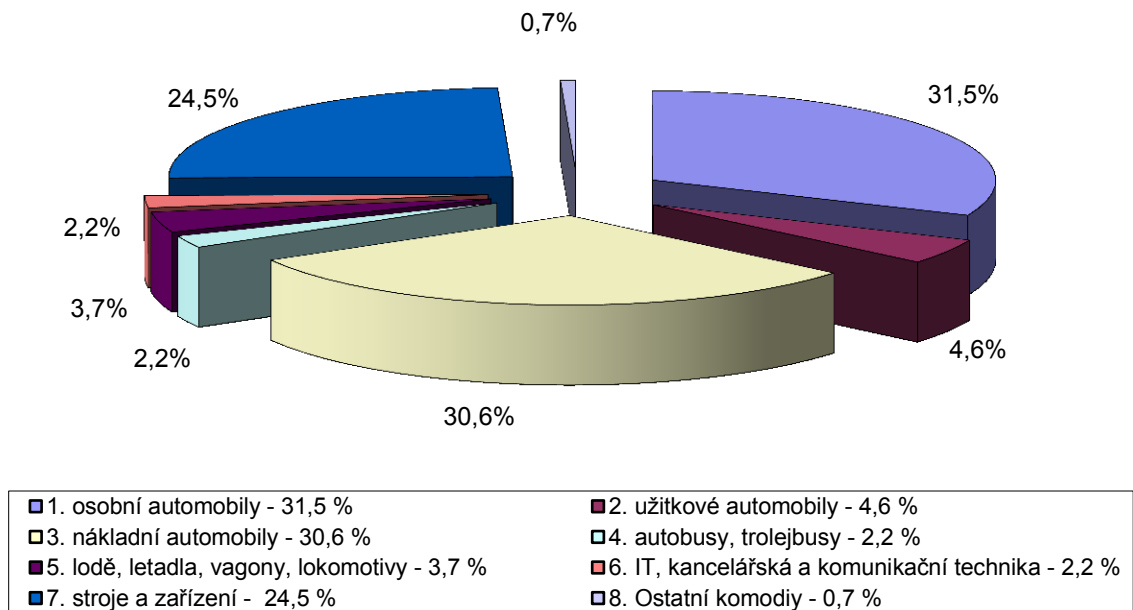
Tabulka 3. 1., Banky a je jejich nabídka leasing prostřednictvím nebankovních společností.

Banka	Společnost poskytující leasing
Komerční banka	SG Equipment Finance Czech Republic
Česká spořitelna	Autoleasing
GE money bank	GE money auto
ČSOB	ČSOB leasing

Zdroj: Ge Money Auto, Komerční Banka, Leasing České Spořitelny, ČSOB

Jak jsme si řekli, leasing nabízí pouze nebankovní společnosti resp. i dceřiné společnosti bank. Jaký mají nebankovní instituce podíl na financování v ČR? Dle zprávy ČLFA z roku 2013 činil objem finančních služeb těchto institucí 123,35 mld. Kč. Bankovní trh v roce 2013 poskytl úvěry v objemu cca 2150 mld. Kč. Z částky 123,35 mld. Kč připadá 87,47 mld. Kč (70,91 %) na podnikatele a 35,88 mld. Kč (29,08 %) na domácnosti. Podnikatelský sektor dělí ČLFA ve zprávě na leasing movitých věcí, leasing nemovitých věcí, úvěry a splátkové prodeje pro podnikatele a faktoring. Z finančních služeb poskytovaných podnikatelům tak připadá 44,81 % na leasing. Sektor domácností dělí ČLFA jen do dvou skupin, spotřebitelské úvěry a spotřebitelský leasing. Leasing je u domácností oproti podnikatelským subjektům méně oblíbený a tvoří pouze 4,09 % z finančních produktů poskytnutých nebankovními společnostmi.

Graf 3. 4., Poskytování leasingu dle komodit.

Zdroj: ČLFA

Leasing je poskytován dle komodit nejvíce na dopravní prostředky. Největší část z dopravních prostředků tvoří auta, a to jak osobní, tak nákladní. Leasing je oblíbený také v oblasti pořízení strojů a zařízení. Méně se leasing používá u užitkových aut, autobusů, lodí, letadel, lokomotiv, vagónů nebo v oblasti IT. (viz graf 3. 4.)

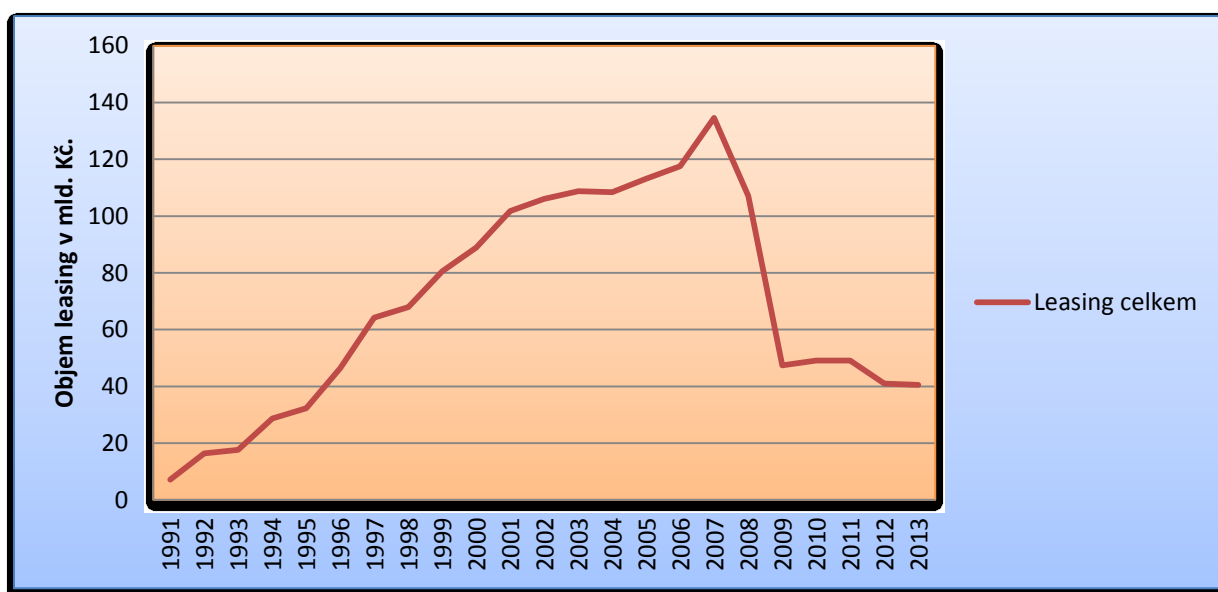
Tabulka 3. 2., Pořadí členských společností ČLFA podle výše vstupního dluhu při financování všech komodit a u všech finančních produktů v 1. – 3. Čtvrtletí 2014.

01.	ČSOB Leasing, a.s.	8 967,99
02.	CETELEM ČR, a.s.	8 826,86
03.	ŠkoFIN s.r.o.	7 610,96
04.	UniCredit Leasing CZ, a.s. */	7 005,27
05.	Home Credit, a.s.	6 284,53
06.	SG Equipment Finance Czech Republic s.r.o.	5 403,46
07.	Mercedes Benz Financial Services Česká republika s.r.o.	5 135,43
08.	VB Leasing CZ, spol. s r.o.	4 246,68
09.	ESSOX, s.r.o.	3 253,90
10.	Provident Financial s.r.o.	3 180,41
11.	s Autoleasing, a.s.	2 658,62
12.	Deutsche Leasing ČR, spol. s r.o.	2 203,43
13.	Erste Leasing, a.s.	2 055,04
14.	GE Money Auto, s.r.o.	1 629,16
15.	Raiffeisen-Leasing, s.r.o.	1 585,98
16.	ALD Automotive s.r.o.	1 580,23
17.	LeasePlan Česká republika, s.r.o.	1 514,94
18.	SCANIA FINANCE Czech Republic, spol. s r.o.	1 354,08
19.	ARVAL CZ s.r.o.	1 196,77
20.	UNILEASING, a.s.	1 018,00

Zdroj: ČLFA

Největší poskytovatelé leasingu u nás jsou momentálně Cetelem ČR a. s., ČSOB leasing a. s. a ŠkoFIN s. r. o.. Kompletní přehled 20 největších poskytovatelů nalezneme v tabulce 3. 2.

Graf 3. 5., Vývoj českého leasingu v letech 1991-2013.

Zdroj: ČLFA

Nyní si analyzujeme vývoj Českého leasingu v letech 1991-2013 (viz graf 3. 5.). Objem Leasing meziročně stoupal až do roku 2007. Pravděpodobně stejně jako úvěry byl dle mého názoru leasing ovlivněn ekonomickou krizí. Podle Valoucha (2012), ale také Vychopeně, (2010) byly od roku 2008 také značně zpřísněny podmínky pro daňovou uznatelnost, nájemného a to jednak z důvodu prodloužení minimální doby pronájmu, tak i v důsledku § 25 zákona o dani z příjmu, které neumožňovalo uznat 1 % z úhrnu nájemného.

3.2 Komparace úvěru a leasingu

Úvěr, stejně jako financování leasingem, má jistě své výhody a nevýhody. Zkusme si nyní vysvětlit, podle čeho se rozhodovat při pořizování majetku, jestli upřednostnit úvěr nebo leasing. Podle Valoucha (2012) jsou v této problematice rozhodující 3 klíčové oblasti:

- administrativní náročnost a právo disponování s majetkem,
- daňové dopady,
- finanční náročnost pořízení.

3.2.1 Administrativní náročnost a právo disponování s majetkem

Jedním z důvodů proč je leasing tak oblíbený je, že bývá méně administrativně náročný než úvěr. Při žádosti o leasing je žadatel obvykle nucen podstoupit mnohem méně úkonů. K sepsání leasingové smlouvy obvykle stačí pouze *potvrzení o výši příjmů fyzické osoby*¹¹, popsání rodinného stavu a písemný souhlas partnera k pořízení majetku na leasing. U PO nebo FO, které vedou účetnictví, se obvykle vyžaduje *účetní závěrka*¹² za minulé roky a někdy též mezitímní účetní závěrka aktuálního roku. Jištění leasingu bývá jen při finančně náročném financování. Další administrativní výhodou je u pořízení dopravních prostředků (nejrozšířenější formy leasingu), kdy povinné ručení a případně i havarijní pojištění bývá stále častěji do smlouvy zakomponováno. Navíc doplňkové služby, jako jsou povinné ručení a pojištění bývají nabízeny leasingovými společnostmi za podstatně výhodnějších podmínek než u běžných pojišťoven.

Administrativní náročnost úvěrů i přes velkou konkurenci leasingových společností zůstává vyšší, ale přesto dochází k jejímu snižování. Z podstaty však administrativní náročnost musí být vyšší. V případě úvěrového financování totiž žadatel dostává vlastnické právo k předmětu, kdežto u leasingu zůstává majetkové právo na straně poskytovatele. Banka se tak oproti leasingovým společnostem dostává do nevýhody, protože poskytuje žadateli

¹¹ Jedná se o potvrzení zaměstnavatele o příjmech z závislé činnosti, daňové přiznání, přehled o příjmech pro účely zdravotního a sociálního pojištění, případně o majetku a závazcích (u OSČ)

¹² Rozvaha, výkaz zisků a ztrát a příloha

finanční prostředky na majetek, ke kterému nemá žádná vlastnická práva. Zajištění majetku je tak obvyklé již při menších částkách. Na zajištění je nutno najít vhodného ručitele, případně mít majetek, který můžeme poskytnout ke zřízení zástavního práva, což vede k další k administrativě.

Výhoda leasingu se však v tomto bodě obrací i v její nevýhodu. Tato nevýhoda souvisí s vlastnickým právem. U pronajatého majetku jsou totiž značně omezena práva s ním libovolně nakládat, to se týká především majetek jakkoli upravovat, či provádět na něm technická zhodnocení bez souhlasu pronajímatele. Tato omezení se samozřejmě na majetek, ke kterému máme vlastnické právo, resp. pořídili jsme si jej na úvěr, nevztahuje.

3.2.2 Daňové dopady

Z hlediska daňového jsou jak úvěr, tak leasing upravovány zákonem o dani z příjmu. Při financování úvěrem do daňově uznatelných nákladů patří úroky z úvěru a veškeré poplatky související s úvěrem (poplatek za zřízení a vedením úvěrového účtu, poplatek za uzavření smlouvy apod.). Dále si také v případě odepisovaného majetku uplatňujeme *odpis*¹³.

U leasingu je možno si uplatnit náklady nájemného a poplatků souvisejících s leasingem (ZDP, § 24 odst. 4). U leasingu však až na pár výjimek nelze uplatnit odpis. To vyplývá opět z vlastnického práva. Vlastníkem majetku je pronajímatel, a proto majetek odepisuje právě on. Výjimku tvoří nemovitý majetek (ZDP, § 32a odst. 4), kterého může odepisovat také nájemce za podmínky, nabyli-li k tomuto majetku právo na užívání věci za úplatu. Takový majetek je odepisován rovnoměrně a bez přerušování. U majetek, který je najat na dobu určitou, se odpis vypočte jako poměr vstupní ceny a doby sjednané smlouvou. Dále nájemce může odepisovat *technické zhodnocení*¹⁴, je-li hrazeno nájemcem a tzv. jiný majetek, ale jen v případě písemné smlouvy s pronajímatelem a také za podmínky, že si pronajímatel o tyto výdaje nezvýší vstupní cenu hmotného majetku, který již sám odepisuje (ZDP, 1992, § 28 odst. 3). Jiným majetkem je označený majetek v § 26 odst. 3 písm. c) ZDP jako: „výdaje hrazené uživatelem, které podle zvláštních předpisů nebo podle daňové evidence tvoří součást ocenění hmotného majetku, který je předmětem finančního leasingu, a které v úhrnu se sjednanou kupní cenou ve smlouvě převyšují u movitého majetku hodnotu 40 000 Kč“. Nájemce odepisuje technické zhodnocení nebo jiný majetek v takové skupině, jako je dotýčný pronajatý majetek, na kterém je provedeno toto zhodnocení a odepisuje jej dle vlastního výběru zrychleně nebo rovnoměrně.

¹³ Fyzické opotřebení majetku vyjádřené peněžní hodnotou

¹⁴ Výdaje na rekonstrukce, modernizace, přístavba a stavební úpravy s oceněním nad 40 000 Kč.

3.2.3 Finanční náročnost pořízení

Další velmi důležitou oblastí, kterou je nutno zvažovat při pořízení majetku leasingem či úvěrem jsou skutečné peněžní toky, které probíhají v průběhu splácení úvěru nebo platbě nájemného. Než se ale pustíme do vzájemného porovnávání pomocí aplikované finanční matematiky, a zjistíme jaký z těchto produktů je lepší, je nutno si říci něco o ukazatelích ceny leasingu a úvěrů.

Co je součástí ceny některých úvěrů jsme načali již v kapitole druhy úvěrů. Zákon o spotřebním úvěru v § 3 (2010) definuje některé ze základních pojmů. Dočteme se také, že celkovou částkou (můžeme tedy hovořit o ceně) splatnou spotřebitelem je celková výše spotřebitelského úvěru a celkové náklady úvěru. **Celkovou výší** spotřebitelského úvěru je souhrn všech částek, jež jsou dány spotřebiteli k dispozici. **Celkovými náklady** spotřebitelského úvěru jsou veškeré náklady včetně úroků, provizí, daní a veškerých dalších poplatků. Započteny jsou do celkových i náklady doplňkových služeb (např. pojistné) s výjimkou nákladů na služby notáře.

Na trhu úvěrů se kromě ukazatele úrokových nákladů, který se uvádí v procentech za určité období (např. 9 % *p. a.*¹⁵), také setkáváme s pojmem **roční procentní sazba** nákladů (dále RPSN). Dle zákona jde o celkové náklady spotřebního úvěru vyjádřené jako roční procentní podíl z celkové výše spotřebního úvěru. Tento ukazatel je mnohem objektivnější, protože neukazuje jen úrokové náklady za rok, ale celkové náklady úvěru (včetně veškerých poplatků) za rok. Je to také údaj, o kterém musí být spotřebitel dle zákona informován (zákon o spotřebním úvěru, 2010, § 3). Proč se neuvádí jen jeden z těchto ukazatelů, aby tak rozhodování bylo snadnější, komentuje Mgr. Petr Němec: „Pokud by naopak banky mohly účtovat jen úrok, zdánlivě jejich nabídku uděláme přehlednější (a RPSN nebude potřeba), ovšem zároveň do jejich nabídky vnutíme dodatečné prvky, které někdo bude muset zaplatit. A tím někým bude klient. Je to tedy podobná úvaha, jako nařídít automobilkám, že klimatizaci a zimní pneumatiky musí být v základní ceně každého auta. Tím samozřejmě bude jejich nabídka transparentnější, ale auta budou zbytečně dražší: ten kdo jezdí jen v létě, nepotřebuje zimní pneumatiky, ten kdo jezdí jen v zimě, nepotřebuje klimatizaci. Ale zaplatit by si ji musel. Stejně tak bychom nutili všechny, kdo chtějí využít úvěr, aby si zaplatili podmínky výhodné jen někdy a pro někoho.“ Měšec.cz (2012)

¹⁵*Per annum* - za rok

Leasing je také z části upravován zákonem o spotřebitelském úvěru, nicméně cenu leasingu definuje Valouch (2012) jako leasingovou cenu, která je placená v pravidelných splátkách. Leasingová cena zahrnuje postupné splátky pořizovací ceny majetku, leasingovou marži pronajímatele a ostatní náklady pronajímatele, které jsou přesouvány v rámci leasingových splátek na nájemce. Celková výše leasingové ceny je souhrn leasingových splátek. V leasingových splátkách se také objevuje leasingový koeficient, což je podíl částky, za kterou by si nájemce pořídil majetek hotově a celkovou výší leasingu. Leasingový koeficient tedy udává, o kolik je pořízení leasingem dražší než pořízení hotově. Výše leasingového koeficientu nám tedy dává podklady k rozhodnutí, kterou leasingovou společnost si zvolit.

V souvislosti s leasingovým koeficientem je také důležité rozlišovat, jestli se jedná o operativní či finanční leasing. Při operativním leasingu tak nájemce zpravidla splatí jen část pořizovací ceny majetku, a to z důvodu, že je operativní leasing kratší, než je ekonomická životnost pronajatého majetku. V případě finančního leasingu je obvykle splacena celá část pořizovací ceny (Valouch, 2012).

3.2.4 Metody srovnání leasingu a úvěru

Když jsme si řekli o ukazatelích cen leasingu a úvěru, můžeme leasingy srovnat navzájem mezi sebou pomocí leasingových koeficientů a stejně tak můžeme srovnat úvěry pomocí RPSN, nebo jen roční sazbou úrokových nákladů. Jak srovnat leasing a úvěr řeší matematické metody diskontovaných výdajů na leasing a úvěr a čisté výhody leasingu (Valach, 2006)

Metoda čistých diskontovaných výdajů má následující postup:

- a) Nejprve se vyčíslí výdaje snížené o daňovou úsporu, které vzniknou nájemci při pořízení leasingem.
- b) Stejně tak se vyčíslí výdaje také snížené o daňovou úsporu, které vzniknou nájemci při pořízení úvěrem.
- c) Oboje výdaje se aktualizují s přihlédnutím k datu, ve kterém vznikly.
- d) Výhodnější je ta varianta, při které jsou celkové diskontované výdaje nižší.

Další metodou, jak porovnat financování leasingem nebo úvěrem, je metoda čisté výhody leasingu. Valach (2006) definuje čistou výhodu leasingu takto:

$$\check{C}VL = K - \sum_{n=1}^N \frac{L_n(1-d)+dO_n}{(1+i)^n}, \quad (3. 1.)$$

kde: K = kapitálový výdaj,
 L_n = leasingové splátky v jednotlivých letech,
d = daňový koeficient,
 O_n = odpisy v jednotlivých letech,
n = jednotlivá léta životnosti,
I = úrokový koeficient upravený o vliv daně.

Pokud je tedy kapitálový výdaj větší než součet aktualizovaných výdajů leasingových splátek a aktualizovaných daňových odpisů, je pro nás leasingové financování výhodnější než úvěrové. Pojďme si nyní spočítat příklad 3. 1. pomocí obou metod a srovnáme výsledek.
Příklad 3. 1.

Zažádali jsme společnost poskytující leasingové a úvěrové financování o nabídku financování užitkového vozidla Iveco Daily v pořizovací ceně 300 000 Kč. Životnost automobilu se předpokládá 5 let. V případě úvěru budeme počítat s těmito podmínkami: úvěr je poskytován na plnou výši pořizovací ceny. Splácí se ročně, RPSN je 10 %. V případě leasingu počítejme s následujícími podmínkami: leasingová splátka v jednotlivých letech je 85 000 Kč. Odkupní cena je nulová. V obou variantách se počítá s rovnoměrným odepisováním. Sazba daně z příjmu daného subjektu je 15 %. Která z nabídek financování je výhodnější?

Řešení příkladu 3. 1.pomocí metody čistých diskontovaných výdajů.

Nejprve, jak jsme si již uvedli, je nutno podle Valacha (2006) vyčíslit diskontované výdaje. V prvních sloupcích následujících tabulek (3. 3-7.) je vždy uveden rok, ke kterému patří daný výpočet. Tabulce 3. 3. náleží ve druhém sloupci výše leasingových splátek, tento údaj je přímo v zadání: „leasingová splátka v jednotlivých letech je 85 000 Kč“. Daňová úspora je rovna součinu leasingové splátky a míry zdanění ($85\,000 \cdot 0,15 = 12\,750$). Diskontované výdaje na leasing po zdanění jsou tedy dány rozdílem mezi leasingovou splátkou a daňovou úsporou ($85\,000 - 12\,750 = 72\,250$). Leasingové splátky dosahují celkem během pěti let částky 425 000 Kč, daňová úspora 63 750 Kč a **výdaje na leasing po zdanění činní 361 250 Kč.**

Pro úplnost můžeme spočítat leasingový koeficient:

$$\frac{\text{Celková cena leasingu}}{\text{PC automobilu}} = \text{leasingový koeficient.} \quad (3. 2.)$$

$$\text{Leasingový koeficient} = \frac{425\,000}{300\,000} \doteq 1,42$$

Tabulka 3. 3., Vyčíslení diskontovaných výdajů leasingu

Rok	Leasingová splátka	Daňová úspora	Výdaje na leasing po zdanění
1	85 000	12 750	72 250
2	85 000	12 750	72 250
3	85 000	12 750	72 250
4	85 000	12 750	72 250
5	85 000	12 750	72 250
Celkem	425 000	63 750	361 250

Výdaje na úvěr jsou dány odpisy pořízeného majetku a úroky placené v jednotlivých letech.

V následující tabulce 3. 4. je pro nás klíčové zjistit výši úroků v jednotlivých letech.

Abychom tak učinili, musíme nejprve zjistit, kolik je roční splátka úvěru a jaká část splátky náleží úrokům a samotnému *úmoru*¹⁶ v jednotlivých letech. V zadání nenajdeme údaj o roční splátce, víme pouze, že úvěr je na částku 300 000 Kč při sazbě 10 % RPSN. Pro výpočet roční splátky použijeme vzorec umořovatele:

$$\frac{i \cdot (1+i)^n}{(1+i)^n - 1} = \text{roční splátka,} \quad (3. 3.)$$

který následně vynásobíme výší úvěru. I značí RPSN a n je počet let ve kterých se splácí úvěr.

Výpočet roční splátky:

$$\frac{0,1 \cdot (1+0,1)^5}{(1+0,1)^5 - 1} = 0,26379748, \quad 300\,000 \cdot 0,26379748 \doteq 79\,139.$$

Když již víme, jaká je výše splátky, ještě nám zbývá zjistit, jaká část náleží úroku a úmoru. Nejprve musíme začít u částky úroků. Známe stav úvěru v prvním roce (300 000 Kč) a víme, že RPSN je 10 %. Z těchto údajů je možné zjistit částku úroků za první rok ($300\,000 \cdot 0,1 = 30\,000$). Pokud víme, kolik musíme zaplatit v prvním roce na úrocích (30 000 Kč) a kolik je splátka úvěru (79 139 Kč), tak roční úmor se rovná rozdílu mezi splátkou úvěru a úrocích v prvním roce ($79\,139 - 30\,000 = 49\,139$). Roční úmor je důležitý pro zjištění stavu úvěru v následujícím roce, z kterého následně počítáme úroky

¹⁶ Úmor je splátka jistiny dluhu, tedy část splátky, o kterou se snižuje výše dlužné částky.

v dalším roce. Stav úvěru v následujícím roce je roven rozdílu stavu úvěru v běžném roce a ročnímu úmoru:

$$\text{Stav úvěru}_1 = \text{Stav úvěru}_0 - \text{Roční úmor}, \quad (3.4.)$$

kde: Index₁ = následující rok,

Index₀ = běžný rok.

Kompletní výpočet úroků v jednotlivých letech nalezneme v tabulce 3. 4. Čísla v tabulce jsou zaokrouhlena, proto na konci zůstávají 2 Kč.

Tabulka 3. 4., Splátka úvěru

Rok	Počáteční stav úvěru	Roční splátka	Roční úrok	Roční úmor	Konečný stav úvěru
1	300 000	79 139	30 000	49 139	250 861
2	250 861	79 139	25 086	54 053	196 808
3	196 808	79 139	19 681	59 458	137 350
4	137 350	79 139	13 735	65 404	71 946
5	71 946	79 139	7 195	71 944	2

V následující tabulce 3. 5. již můžeme diskontovat výdaje. V druhém sloupci jsou uvedeny roční splátky úvěru a také celková výše splátek. Sloupec úroků je totožný se sloupcem v tabulce 3. 4. Odepisování pořízeného majetku uvedené ve čtvrtém sloupci je možné rovnoměrné a zrychlené (v úhrnu však je odpis stejný). Pro náš výpočet počítáme s rovnoměrnými odpisy. Vzorec pro rovnoměrné odepisování je:

$$\frac{PC \cdot k}{100} = \text{Roční odpis}, \quad (3.5.)$$

kde: PC = pořizovací cena,

k = koeficient.

Koeficient pro první rok odepisování je 11. V dalších letech je tento koeficient 22,25.

Odpisy v prvním roce jsou tedy 33 000 Kč ($\frac{300\,000 \cdot 11}{100} = 33\,000$) a v dalších

letech 66 750 Kč ($\frac{300\,000 \cdot 22,25}{100} = 66\,750$). Další sloupec sčítá výdaje snižující daňový základ,

tedy odpisy a úrok v jednotlivých letech. Daňová úspora je rovna součinu celkovému sníženému daňovému základu v jednotlivých letech a míry zdanění

(*Celkové snížení daňového základu* · 0,15 = *daňová úspora*). Výdaje na úvěr po

zdanění jsou rovny rozdílu ročních splátek a daňové úspory. Celkové snížení daňového součtu a ročních splátek by měl být roven. Tento nesoulad způsobuje zaokrouhlení v tabulce 3. 4.

Celkové splátky úvěru činní 395 695 Kč a do nákladů se dostaly prostřednictvím úroků ve výši 95 697 Kč a odpisů ve výši 300 000 Kč. Celková daňová úspora je 59 356 Kč a **výdaje na úvěr po zdanění činní 336 339 Kč.**

Tabulka 3. 5., Vyčíslení diskontovaných výdajů úvěru

Rok	Roční splátka	Úrok	Odpisy	Celkové snížení daňového základu	Daňové úspora	Výdaj na úvěr po zdanění
1	79 139	30 000	33 000	63 000	9 450	69 689
2	79 139	25 086	66 750	91 836	13 776	65 363
3	79 139	19 681	66 750	86 431	12 965	66 174
4	79 139	13 735	66 750	80 485	12 073	67 066
5	79 139	7 195	66 750	73 945	11 092	68 047
Celkem	395 695	95 697	300 000	395 697	59 356	336 339

Nyní si pojděme v tabulkách 3. 6-7. aktualizovat výdaje obou forem financování. Pro aktualizaci se používá vzorec odúročitele, který je definován takto:

$$\frac{1}{(1+i)^n} \quad (3. 6)$$

kde: i = úroková sazba upravená o vliv daně $i(1 - d)$,

n = jednotlivá léta financování.

V našem příkladu je i tedy: $0,1(1 - 0,15) = 8,5 \%$.

Výdaje na leasing po zdanění jsou údaji z tabulky 3. 3. V prvním roce odúročitele nám vyšel výsledek 0,921659 ($\frac{1}{(1+0,085)^1} = 0,921659$). Za n jsme dosadili číslo 1, protože počítáme v prvním roce. Pro druhý rok použijeme číslo 2, pro třetí 3 atd. Současná hodnota výdajů na leasing je součinem předešlých sloupců výdajů na leasing po zdanění a odúročitele (*Výdaje na leasing po zdanění · odúročitel = Současná hodnota výdajů na leasing*). Celková hodnota výdajů na leasing je 284 711 Kč.

Tabulka 3. 6., Aktualizace výdajů leasingu.

Roky	Výdaje na leasing po zdanění	Odúročitel $i = 8,5 \%$	Současná hodnota výdajů na leasing (zaokrouhlené hodnoty)
1	72 250	0,921659	66 590
2	72 250	0,849455	61 373
3	72 250	0,782908	56 565
4	72 250	0,721574	52 133
5	72 250	0,665045	48 050
			284 711

Výdaje na úvěr po zdanění jsou údaji z tabulky 3. 5. Sloupec odúročitele je stejný jako v tabulce 3. 6. Současná hodnota výdajů na leasing je taktéž součin mezi sloupcem výdajů po zdanění a odúročitelem:

$$\text{Výdaje na úvěr po zdanění} \cdot \text{Odúročitel} = \text{Současná hodnota výdajů na úvěr} \quad (3.7.)$$

Současné hodnoty výdajů na leasing a úvěr jsou zaokrouhlené.

Tabulka 3. 7., Aktualizace výdajů úvěru.

Roky	Výdaje na úvěr po zdanění	Odúročitel $i = 8,5 \%$	Současná hodnota výdajů na úvěr (zaokrouhlené hodnoty)
1	69 689	0,921659	64 229
2	65 363	0,849455	55 523
3	66 174	0,782908	51 808
4	67 066	0,721574	48 393
5	68 047	0,665045	45 254
			265 208

V příkladu 3. 1. jsme tedy metodou čistých diskontovaných výdajů zjistili, že varianta financování úvěrem je pro nás výhodnější. Úvěr je levnější o 19 503 Kč (284 711 - 265 208).

Řešení příkladu 3. 1. pomocí metody čisté výhody leasingu.

Při řešení metody čisté výhody leasingu je použit vzorec 3. 1.:

$$\check{V}L = K - \sum_{n=1}^N \frac{L_n \cdot (1-d) + d \cdot O_n}{(1+i)^n},$$

, který jsme si již popsali výše.

$$\begin{aligned} \check{V}L &= 300\,000 - \frac{85\,000 \cdot (1 - 0,15) + 0,15 \cdot 33\,000}{(1 + 0,085)^1} \\ &\quad - \frac{85\,000 \cdot (1 - 0,15) + 0,15 \cdot 66\,750}{(1 + 0,085)^2} \\ &\quad - \frac{85\,000 \cdot (1 - 0,15) + 0,15 \cdot 66\,750}{(1 + 0,085)^3} \\ &\quad - \frac{85\,000 \cdot (1 - 0,15) + 0,15 \cdot 66\,750}{(1 + 0,085)^4} \\ &\quad - \frac{85\,000 \cdot (1 - 0,15) + 0,15 \cdot 66\,750}{(1 + 0,085)^5} \end{aligned}$$

$$\check{V}L = 300\,000 - \frac{77\,200}{1,085} - \frac{82\,263}{1,177225} - \frac{82\,263}{1,277289} - \frac{82\,263}{1,385859} - \frac{82\,263}{1,503657}$$

$$\check{V}L = 300\,000 - 71\,152 - 69\,878 - 64\,404 - 59\,359 - 54\,708$$

$$\check{V}L = -19\,501$$

Čistá výhoda leasingu nám vyšla záporná, to znamená, že financovat automobil leasingem je pro nás nevýhodné. Výsledek je stejný jako u metody čistých diskontovaných výdajů. Rozdíly ve výpočtu jsou způsobeny zaokrouhlováním.

Důvodem, proč diskontujeme výdaje, je podle našeho názoru, že náklady nám snižují výsledek hospodaření, ze kterého platíme daně. Diskontováním výdajů tedy zjistíme, kolik nás ve skutečnosti dané financování stojí, protože čím větší je náklad na financování, tím je nižší daň z příjmu.

Aktualizace výdaje je podle našeho názoru nutná, protože peníze nemají takovou hodnotu, jako mívaly dříve. Proto se používá vzorec odůročitele, který nám diskontuje současnou hodnotu peněz, za určité období, při určité úrokové míře.

3.2.5 Návrh úvěrového a leasingového financování v praxi

Jak ve skutečnosti vypadá návrh úvěrové a leasingové smlouvy, můžete vidět v příloze. V našem případě je v návrhu o financování úvěrem datum uskutečnění nabídky, výše úvěru, náklady na poskytnutí úvěru, splátková perioda (měsíční, roční, apod.), počet

splátek, zajištění úvěru a kupní cena majetku. Dále můžeme vidět tabulku, která podle naší účasti na financování uvádí výši splátek a RPSN. Návrh leasingového financování je velmi podobný. Najdeme zde také základní informace jako popis předmětu, doba trvání leasingu, doba splácení, splátková perioda, pořizovací cena. Navíc leasingový návrh zahrnuje částky DPH a kupní cenu po skončení pronájmu. V obou případech úvěru i leasingu je možné dohodnout různá pojištění: povinné ručení, havarijní pojištění, doplňkové pojištění a pojištění majetku v případě leasingu.

V takto vypracovaných návrzích, vzhledem k tomu, že je splátková perioda i počet splátek shodný a nemění se v obou případech ani výše splátek v průběhu financování podle našeho názoru, stačí jen porovnat, kolik přeplatíme na úrocích z úvěru, resp. leasingových splátkách.

Příklad 3. 2.

Necht' je naším zadáním konkrétní návrh leasingového a úvěrové financování, které najdeme v příloze. Jsme podnikatelé a pořizujeme užitkový vůz Iveco PC je 301 000 Kč. Bylo nám nabídnuto jak leasingové, tak úvěrové financování prostřednictvím jedné společnosti. Na financování se jako podnikatelé nebudeme podílet, celou částku 301 000 Kč tak financuje finanční společnost, a to jak v případě úvěru, tak i v případě leasingu. Splátky jsou rovnoměrné, splácí se měsíčně po dobu 60 měsíců. V obou případech nevyužijeme možnost sjednání pojištění. V případě leasingu splácíme 7 095 Kč měsíčně a odkupní cena je 1 210 Kč a v případě úvěru splácíme 6 322 Kč. Které financování je pro nás výhodnější?

Řešení:

Leasingem přeplatíme 125 910 Kč ($7\,095 \cdot 60 + 1\,210 - 301\,000$).

Úvěrem přeplatíme 78 320 Kč ($6\,322 \cdot 60 - 301\,000$).

Financování úvěrem je pro nás výhodnější.

Pokud chceme zjistit, kolik jsou skutečné výdaje, zjistíme daňovou úsporu a odečteme ji od celkové ceny leasingu a úvěru.

Daňová úspora leasingu je 64 036,5 Kč.

(*celková cena leasingu* · *míra zdanění* = $426\,910 \cdot 0,15 = 64\,036,5$)

Diskontované výdaje jsou 362 846,5 Kč.

Daňová úspora úvěru je 56 898 Kč.

$$((PC\ automobilu + úroky) \cdot míra\ zdanění = (301\ 000 + 78\ 320) \cdot 0,15 = 56\ 898)$$

Diskontované výdaje jsou 322 422 Kč.

Pořízení automobilu vstupuje do nákladů v podobě odpisů.

Aktualizace výdajů v tomto případě podle našeho názoru není nutná, protože vzhledem k rovnoměrnému rozložení splátek působí faktor času na oba způsoby financování stejnou mírou. Z příkladu 3. 1. si můžeme vyvodit tvrzení, že z časového hlediska čím více zaplatíme na začátku financování, tím pro nás bude financování dražší (aktualizace výdajů, tabulka 3. 6-7), ale zaplatíme méně úroků (splátka úvěru, tabulka 3. 4.).

3.3 Účetní aspekty úvěru a leasingu

Nyní si pojdme říci, jak vypadá účtování úvěru a leasingu. Operace související s úvěrem jsou čerpání, placení poplatků a úroků a jednotlivé splátky úvěru. Účtujeme na základě výpisů z běžného a úvěrového účtu.

Účtování úvěru:

Čerpání úvěru	Doklad	MD/Dal
1. Platba faktury z úvěrového účtu	VÚÚ	321/231(461)
2. Banka převede částku na účet	VÚÚ	261/231(461)
3. Banka převede částku na účet	VBÚ	221(461)/261

Pro čerpání úvěru se používá účet 231 – krátkodobé bankovní úvěry při krátkodobém financování anebo 461 – bankovní úvěry při střednědobém a dlouhodobém financování. Účty úvěru jsou pasivní, proto navýšení stavu probíhá na straně Dal. Placením faktur z úvěrového účtu se nám sníží závazek za dodavatelem na účtu 321 – dodavatelé a navýší se zůstatek na účtu úvěru 231(resp. 461) – krátkodobé bankovní úvěry. Protože nemáme k dispozici VÚÚ a VBÚ v jeden okamžik, používá se k překlenutí časového nesouladu při účtování účet 261 – peníze na cestě.

Placení poplatků a úroků	Doklad	MD/Dal
1. Poplatek za vyřízení úvěru	VBÚ	568/221
2. Platba úroků	VBÚ	562/221(231)

Bankovní poplatky, tedy i poplatky související s úvěrem účtujeme na nákladovém účtu 568 - ostatní finanční náklady. Úroky se účtují na nákladovém účtu 562 – úroky. Souvztažně

se tyto náklady účtují jako úbytek stavu peněžních prostředků na účtu 221- bankovní účty. Banka nám také může účtovat úroky jako zvýšení dluhů na účtu 231 – krátkodobé bankovní úvěry.

Splátky úvěru	Doklad	MD/Dal
1. Splátka úvěru	VÚŮ	231(461)/261
2. Splátka úvěru	VBŮ	221/261

Splátka úvěru je snížení dluhů na účtu 231(resp. 461) – krátkodobé bankovní úvěry a zároveň jako úbytek peněžních prostředků na účtu 221 – bankovní účty. Časový nesoulad mezi bankovními doklady probíhá pomocí účtu 261 – peníze na cestě. (www.uctovani.net)

K účetním operacím vztahujícím se k finančnímu leasingu patří vedení předmětu nájmu na podrozvahových účtech, pravidelné platby nájemného, vyřazení předmětu nájmu z podrozvahové evidence, odkoupení předmětu nájmu a jeho zařazení do vlastního majetku v reprodukční ceně. Tyto operace jsou oproti leasingu trochu složitější. Je tomu tak zejména kvůli povinnosti časově rozlišovat náklady nájemného. Tuto povinnost mají všechny účetní jednotky, které vedou účetnictví v souladu se zákonem o účetnictví. (Valouch, 2012)

Účtování leasingu:

Zařazení předmětu nájmu	Doklad	MD/Dal
1. Zařazení předmětu nájmu	VÚD	751/799

Na podrozvahových účtech v účtových skupinách 75-79 se sledují důležité skutečnosti, které jsou důležité pro posouzení ekonomické situace podnikatele. Jde zejména o využívání cizího majetku, ke kterému účetní jednotka nemá vlastnické právo, resp. předmětu nájmu. (České účetní standardy)

Jak účtovat na podrozvahových účtech nenajdeme v žádném účetním předpise, je tedy na samotných účetních jednotkách, jak si stanoví způsob účtování. Obecně se využívá příslušný účet skupiny 75-79 (my jsme si zvolili 751) a dále tzv. 799 – evidenční (vyrovnávací, pomocný, technický) účet podrozvahové evidence, který slouží pro zachování podvojnosti. Účet evidenční je jakýsi společný účet sloužící pro všechny podrozvahové evidence. (Bulla, 2007)

Platby leasingu a jejich časové rozlišení	Doklad	MD/Dal
1. Předpis úhrady	FA	381/321
2. Úhrada nájemného z BŮ	VBŮ	321/221
3. Převod nájemného do nákladů	VÚD	518/381

nedosahuje limitu pro ocenění dlouhodobého majetku stanoveného účetní jednotkou.

V opačném případě se odkoupení předmětu nájmu účtuje jako pořízení dlouhodobého majetku na účtu 042 – pořízení dlouhodobého hmotného majetku.

3.4 Akontace vs. první zvýšená splátka

Termín akontace je ve spojení s leasingem velmi používán. Pod pojmem akontace si v praxi, jak uvádí Valouch, (2012) můžeme představit:

1. „První zvýšená splátka nájemného (nultá splátka, mimořádná splátka),
2. záloha na splátky nájemného,
3. záloha na kupní cenu.“

Praxe však tento termín používá často chybně. Podle Strouhala (2011) nelze výraz akontace používat s první zvýšenou splátkou a zálohou na splátky nájemného. Poprvé jsme se mohli setkat s definicí akontace v jednom z opatření ministerstva finance z roku 1992 vztahujícímu se k finančnímu leasingu. Předpis definoval akontaci u finančního leasingu jako zálohu na budoucí koupi hmotného majetku. Od již zmiňovaného opatření ministerstva financí již nebyla akontace finančního leasingu definovaná. Protože je akontace cizí slovo, je možné se dopátrat jeho významu také ve slovníku cizích slov (Strouhal, 2011). My jsme ve slovníku našli definici: „zálohová úhrada, částečné placení předem“ (Slovník cizích slov). Z této definice však nelze určit, jestli se jedná o zálohu na budoucí koupi.

Se zálohou na koupi hmotného majetku, tedy akontací, se běžně nesetkáme. Výjimkou byl v minulosti pouze finanční leasing nemovitostí, kde i po skončení nájmu byla zůstatková cena vysoká a pro podnikatele bylo finančně náročné zaplatit požadovanou částku najednou. V minulosti bylo totiž možné finanční leasing z daňového hlediska uznatelnosti nákladů ukončit již po 8 letech (Valouch 2012). Takový nemovitý majetek tak nebyl odepsaný ani z poloviny, což je důvodem pro vysokou zůstatkovou cenu.

Z těchto podmínek nám vyplývá, že dříve podnikatel splácel jak nájemné, tak i zálohu na budoucí koupi nemovitosti. Takto poskytnuté zálohy nájemce účtuje na 052 – poskytnuté zálohy na DHM a pronajímatel na účtu 475 – dlouhodobé přijaté zálohy. Po skončení nájmu se pak vystavená faktura na plnou výši zůstatkové cenu zúčtovala s poskytnutou, resp. přijatou fakturou.

Tabulka 3. 9., Účtování akontace u nájemce:

	Popis operace	účtování
1.	Poskytnutí zálohy na kupní cenu (opakovaný účetní případ, současně účtovaný se splátkami nájemného)	052/221
2.	Přijatá faktura na koupi nemovitosti (po skončení leasingu)	042/321
3.	Zúčtování záloh a přijaté faktury	321/052

Tabulka 3. 10., Účtování akontace u pronajímatele

	Popis operace	účtování
1.	Přijaté zálohy na kupní cenu (opakovaný účetní případ, současně účtovaný se splátkami nájemného)	221/475
2.	Vystavená faktura na prodej nemovitosti (po skončení leasingu)	311/641
3.	Zúčtování záloh a přijaté faktury	475/311

V případě, že se nájemce a pronajímatel dohodnou na první zvýšené splátce, dohodují se také o její výši. Výše první zvýšené splátky nám také říká, do jaké výše se nájemce podílí na financování majetku. V případě první zvýšené splátky nájemného je nutno používat časového rozlišení nákladů na účtu 381 – náklady příštích období. Tato splátka se pak poměrově rozpouští po celou dobu nájmu do nákladů na účet 518 – ostatní služby.

Př. 4. 1., účtování první zvýšené splátky

Uzavřeli jsme následující smlouvu o finančním leasingu na automobil PC 300 000.

Pronajímatel a nájemce se dohodli na akontaci ve výši jedné třetiny PC. První zvýšenou splátku jsme zaplatili 1. 6. 2014 a 1. 7. 2014 automobil dostali k dispozici k běžnému užívání. Finanční leasing je sjednán na dobu 60 měsíců.

Valouch (2012) akontaci účtuje následujícím způsobem.

	Datum	Popis operace	Peněžní částka	účetování
1.	1. 6. 2014	Úhrada zvýšené splátky	100 000 Kč	381/221(321)
2.	31. 12. 2014	Převod poměrné části do nákladů	10 000 Kč	518/318
3.	31. 12. 2015	Převod poměrné části do nákladů	20 000 Kč	518/318
4.	31. 12. 2016	Převod poměrné části do nákladů	20 000 Kč	518/318
5.	31. 12. 2017	Převod poměrné části do nákladů	20 000 Kč	518/318
6.	31. 12. 2018	Převod poměrné části do nákladů	20 000 Kč	518/318
7.	31. 12. 2019	Převod poměrné části do nákladů	10 000 Kč	518/318

Na každý měsíc připadá částka 1 666,67 Kč. V roce 2014 jsme měli auto k dispozici k běžnému používání 6 měsíců, do nákladů tedy rozpustíme 10 000 Kč.

$$(1\ 666,67 \cdot 6 \equiv 10\ 000)$$

Obdobně postupujeme i v posledním roce nájmu. V letech 2015-2018 používáme auto celý rok, účtujeme tedy na konci roku částku 20 000 Kč.

$$(1\ 666,67 \cdot 12 = 20\ 000)$$

Připomeňme si, že do nákladů účtujeme od okamžiku, kdy máme automobil k dispozici k běžnému užívání. Jak vidíme, tak Valouch (2012) rozpouští účet 381 – náklady příštích období pouze na konci roku. S ohledem na akruální princip je podle nás však vhodnější rozpouštět každý měsíc účet 381- náklady příštích období do nákladů 518 – ostatní služby.

Akontaci nelze zahrnout do nákladů jako položku snižující základ daně, a to ani ve formě časové rozlišení. Akontace je součástí kupní ceny a do nákladů se dostává až při odkupu, anebo pokud přesáhne kupní cena limit stanovený ZDP, tak se akontace promítne do nákladů až v následujících letech formou odpisů. V praxi je tedy nutné si důkladně prostudovat nabídnuté smlouvy a rozlišovat tak zálohu na budoucí koupi hmotného majetku a první zvýšenou splátku.

4 Zhodnocení rizik a výhod

Když jsme si teoreticky vymezili úvěr a leasing, analyzovali a navzájem porovnali, zbývá nám ještě vyhodnotit, která forma je pro podnikatele výhodnější. Při porovnávání úvěru a leasingu jsme si oba způsoby porovnávali z hlediska administrativní náročnosti, daňových

dopadů a také s náročností pořízení. Pojďme si ještě ale připomenout obecné výhody a rizika úvěru a leasingu a následně si sumarizujeme všechny výhody a rizika.

Leasing stejně jako úvěr mají několik společných výhod a rizik. První z výhod je, že u obou způsobů financování podnikatel nepotřebuje vynaložení všech peněžních prostředků na pořízení majetku jednorázově. Výhodou je tak rychlejší zapojení majetku do podnikání, což může mít za následek zvětšení kapacity výroby, zavedení nových technologií, zlepšení pozice v konkurenčním prostředí apod.

Oba způsoby jsou také velice flexibilní. Výše a rozložení splátek může kopírovat křivku výnosů z výroby nebo sezónnost výroby. Podnikatel tak může splácet tolik peněžních prostředků, kolik připadá na příjmu z pořízeného majetku a nemusí splácet z ostatních příjmů. Toto je však možné jen u nabídky nerovnoměrného splácení. Valouch (2006)

Otázkou tedy je, zda nerovnoměrné splácení je nabízeno každému žadateli o úvěr či leasing. Při žádání o nabídku úvěru či leasingu, nám tato možnost nabídnuta nebyla. Flexibilitnost však můžeme vidět v možnosti, jakou částkou se budeme chtít podílet na financování. Čím větší částkou se bude podnikatel podílet na financování, tím méně přeplatí na úrocích z úvěru, leasingových splátkách. Na druhou stranu mince bych však zmínil, že podle našeho názoru mohou existovat také investiční projekty, kdy se vlastní účast nemusí vyplatit. Pokud sám podnikatel své volné peněžní prostředky dokáže zhodnotit tak, aby jejich výnos byl větší než náklady na úroky, respektive leasingové splátky, je výhodnější si peníze půjčit.

Z hlediska flexibility je podle Valacha (2006) leasingové financování mírně výhodnější než úvěrové. Je tomu tak díky leasingovým smlouvám, které nemají tolik restriktivních obraných ujednání jako smlouvy o úvěru, dohodnout se tak s leasingovými společnostmi na nějakém individuálním plánu financování může být jednodušší.

Společným rizikem úvěru a leasingu může být, že se podnikatel dostane do situace, kdy nebude moci splácet úvěr či leasing. Při tomto problému však banky i leasingové společnosti mohou vyjít vstříc odložením splátek, sestavením splátkového kalendáře (Česká spořitelna). Při neřešení tohoto problému však úvěry obvykle bývají jistěny pořízeným majetkem, při neplacení splátek nám tak majetek může být zastaven. Při nesplácení leasingových splátek o majetek také můžeme přijít. Nesplácením totiž závažně porušujeme sjednanou smlouvu a vzhledem k tomu, že majetek náleží pronajímateli, tak v případě odstoupení od smlouvy o majetek okamžitě přicházíme. Pokud se tedy dostaneme do problému nedostatku peněžních prostředků na splácení, je podle našeho názoru mít výhodnější úvěr. Připravit nás o majetek, který patří do našeho vlastnictví je mnohem

složitější. Z této problematiky jasně vyplývá, proč je zřízení leasingu administrativně méně náročné, protože v případě nesplácení nám leasingové společnosti mohou majetek kdykoli vzít.

Pokud se vrátíme zpět k daňovým dopadům, tak přesto, že splátky leasingu jsou uznatelné stejně jako poplatky, úroky a samotné odpisy pořízeného majetku, tak v tomto hledisku je zvýhodněn úvěr. U odpisů totiž můžeme volit způsob odepisování. Můžeme odepisovat rovnoměrně anebo zrychleně, kdy se majetek do nákladů dostane dříve. Pokud také podnikatel bude vykazovat ztrátu, může odepisování přerušit a uplatnit náklady v příštích letech.

Z hlediska náročnosti pořízení jsme si řekli, co patří do nákladů leasingu a úvěru. Valouch (2006) uvádí, že náklady na pořízení leasingem jsou zpravidla vyšší než náklady úvěru, což je jeho hlavní nevýhodou. Tento výrok můžeme potvrdit příloženou nabídkou leasingu a úvěru z praxe.

4.1 Sumarizace výhod a rizik

Pojďme si nyní shrnout výhody a rizika, se kterými jsme se seznámili v předchozích kapitolách, kdy jsme srovnávali úvěr a leasing.

Tabulka 4.1., Sumarizace výhod a rizik.

Výhody úvěru	Výhody finančního leasingu
Majetek je v našem vlastnictví	Administrativně méně náročný
Flexibilnější uplatňování nákladů	Větší šance na jeho získání
Menší náklady na pořízení majetku	Mírně flexibilnější z hlediska plánování výdajů
V případě nesplácení úvěru je pro banku složitě podnikateli odebrat majetek.	

Jistě záleží na individuální situaci každého podnikatele při volbě financování. Pokud podnikatel nutně potřebuje získat majetek co nejdříve, je ve finanční tísní a úvěr nepřipadá v úvahu, je podle našeho názoru lepší volit leasing.

Je-li podnikatel ve stabilní finanční situaci, nespěchá s pořízením majetku. Určitě bychom mohli doporučit financování úvěrem, a to především z toho důvodu, že je tento nástroj financování levnější než leasing.

4.2 Ostatní problematika týkající se leasingu a úvěru

Při pořízení majetku finančním leasingem nebo úvěrem musí podnikatel řešit i jiné věci, např. DPH pokud je jejím plátcem, využívání pořízeného majetku i k soukromým účelům, uplatňování výdajů u podnikatelů, kteří nevedou daňovou evidenci nebo také jak postupovat, pokud jsme chybně rozpouštěli výdaje do nákladů (v případě finančního leasingu). Tuto ostatní problematiku si tedy rozebereme na závěr této práce v následujících kapitolách.

4.2.1 Postup při dodatečném zjištění daňové neuznatelnosti leasingu

Pokud poplatník daně nesplní podmínky pro uznání nákladů, např. chybně postupuje při účtování akontace a vpouští do nákladů více či méně nákladů, než na které má nárok, znamená to, že nejspíš podával chybně daňová přiznání i několik předchozích let. Nájemce se vystavuje odhalení daných chyb finanční kontrolou a vymáhání nedoplatků na dani včetně příslušného *penále*¹⁷. Z těchto důvodů je nutné, aby poplatník tyto negativní dopady co nejvíce minimalizoval. Právní úpravu, jak postupovat v této situaci, nalezneme v ZDP § 5 odst. 6. Fyzická osoba je povinna snížit, resp. zvýšit svůj základ daně v roce, ve kterém byla tato chyba zjištěna. Právní osoby postupují podle § 23 odst. 3. Upravují svůj VH o částky neoprávněně zkracující příjmy a také příjmy, které podle ZDP nelze zahrnout do nákladů. Jak právnické, tak fyzické osoby tedy postupují stejným způsobem, jak uvádí Valouch (2012). U právnických osob je tento postup zaveden od roku 2011. Do roku 2010 musely PO podávat dodatečná přiznání k dani z příjmu. Valouch (2012) uvádí: „§ 148 odst. 1 zákona č. 280/2009 sb. obecně stanovuje, že daň nelze doměřit po uplynutí 3 let po dni, v něž uplynula lhůta pro podání řádného daňového tvrzení za příslušné zdaňovací období s možností jejího prodloužení dle § 148 odst. 2 a násl. Nejdéle však vyměřit daň do 10 let od počátku řádného běhu lhůty.“

4.2.2 DPH

Finanční leasing i úvěr podle ZDPH ustanoveními v § 13 se považují pro účely tohoto zákona za dodání zboží i přenechání zboží k užívání. Pořízení majetku kupujícím, který financuje svůj nákup úvěrem nebo finančním leasingem, podléhá zvýšenou sazbou daně DPH ve výši 21 %. V případě pořízení na úvěr řešíme jen otázku, zda budeme majetek využívat výhradně k podnikatelským účelům nebo i soukromým. Pokud majetek financovaný úvěrem využíváme pouze k podnikatelským účelům, uplatňuje se odpočet v plné výši. Majetku

¹⁷ Úroky z prodlení

využívanému i k soukromým účelům náleží nárok na odpočet v poměrové výši dle toho, jak se majetek využívá k podnikání.

Kromě problému, do jaké míry bude podnikatel využívat majetek ke své podnikatelské činnosti, musí podnikatel také řešit na rozdíl od úvěru, jak je sepsána leasingová smlouva. Podle Vychopeně (2010) musíme rozlišovat, jestli má podnikatel povinnost, nebo je pouze oprávněn předmět po skončení nájmu odkoupit. V případě povinnosti si předmět po skončení nájmu odkoupit si podnikatel může uplatnit nárok na odpočet v plné výši. Pokud je podnikatel pouze oprávněn, anebo vůbec neřeší odkup po skončení nájmu, splátky leasingu se považují za dílčí zdanitelná plnění. Počítá-li podnikatel s odkupem po skončení nájmu, rozhodně z hlediska cashflow je výhodné, aby tak ve smlouvě byla sjednána povinnost o odkupu.

4.2.3 Využívání majetku k soukromým účelům

Při pořízení majetku ať už úvěrem nebo finančním leasingem často nastává situace, a to především u fyzických osob, kde využívají pořízený majetek i k soukromým účelům. Do výdajů (nákladů) dle ZDP lze však zahrnout jen poměrovou část nákladů. Jak uvádí Valouch (2012) U leasingu jsou to splátky, ale i další poplatky související s pořízením majetku. V majetku pořízeného úvěrem se majetek odepisuje v poměrové výši. K tomuto rozdělení výdajů (nákladů) na daňové a nedaňové musíme zvolit určité kritérium. Při využívání osobního (nákladního) automobilu je vhodné kritérium poměr počtu ujetých kilometrů, u budov poměr využívaných prostor ve čtverečných metrech, u strojů poměr počtu vyrobených kusů využívaných k podnikatelské a soukromé činnosti apod. Toto krácení výdajů vyplývá z ustanovení ZDP § 28 odst. 6. Poměrné krácení výdajů se však v souladu s pokynem D-300 nevztahuje na motorová vozidla. Veškeré náklady na pořízení motorových vozidel jak u úvěru, tak leasingu (odpisy, splátky leasingu), včetně nákladů na údržbu (mytí, opravy, pojistné vozidla) jsou daňovým nákladem v plné výši kromě nákladů na pohonné hmoty. Právě z důvodů neuznání pohonných hmot jako výdaje (nákladu) vynaložených na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů je nutno vést knihu jízd. Do knihy jízd se zapisují všechny jízdy jak v rámci podnikatelské činnosti, tak soukromým účelům anebo jen soukromé jízdy a na závěr se pak uvede celkový počet ujetých kilometrů v daném období (z této skutečnosti vyplyne, kolik bylo ujeté v souvislosti s podnikatelskou a soukromou činností). (Valouch, 2012), (Běhounek, 2010/7)

4.2.4 Předčasné ukončení finančního leasingu

Jak jsme zmínili v kapitole 2. 2. 2. právní úprava leasingu, tak pokud byl finanční leasing předčasně ukončen, jedná se o nájem již od okamžiku uzavření smlouvy. Podle § 24 odst. 6 ZDP je v tomto případě daňově uznatelným nákladem pouze:

- *„Poměrná část úplaty, která je výdajem (nákladem) podle § 24 odst. 4 nebo 15 ZDP, připadající sjednané doby finančního leasingu na skutečnou dobu finančního leasingu, nebo*
- *skutečně zaplacená úplata, je-li nižší než poměrná část úplaty, která je výdajem (nákladem) podle § 24 odst. 4 ZDP, připadající na skutečnou dobu finančního leasingu.“*

Dalším možným případem ukončení smlouvy o finančním leasingu je úplatné nebo bezúplatné postoupení (cese). Postoupení znamená, že příslušná smlouva trvá bez přerušení dále, ale změní se osoba, která má v užívání majetek. Všechna práva, závazky i povinnosti přecházejí z původního uživatele (postupitele) na nového uživatele (postupníka) včetně povinnosti odkoupení majetku na konci nájmu, je-li tak ve smlouvě stanoveno.

Daňové hledisko této operace je poměrně složité. Vychopeň (2014) v článku časopisu daně a právo v praxi píše: *„Podle § 24 odst. 2 písm. h) ZDP je u postupníka úplatou podle bodů 2 a 3 tohoto ustanovení i jím hrazená částka postupiteli ve výši rozdílu mezi úplatou u finančního leasingu, která byla postupitelem zaplacená, a úplatou u finančního leasingu, která je u postupitele výdajem (nákladem) podle § 24 odst. 6 ZDP při postoupení smlouvy o finančním leasingu hmotného majetku. Podle § 25 odst. 1 písm. ze) ZDP ale nelze pro daňové účely uznat za výdaje (náklady) vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů rozdíl, o který částka hrazená postupníkem postupiteli při změně osoby uživatele podle smlouvy o finančním leasingu hmotného majetku převyšuje částku úplaty připadající u postupníka na zbývající dobu finančního leasingu sníženou o úplatu jím hrazenou vlastníkovu užívaného majetku v souladu se smlouvou, pokud tento rozdíl není součástí vstupní ceny majetku.“*

4.2.5 Podnikatel nevede účetnictví ani daňovou evidenci

V případě, že podnikatel nevede účetnictví ani daňovou evidenci, většinou nemůže prokázat skutečně vynaložené náklady a uplatňuje tzv. paušální výdaje § 7 odst. 9. Pokud podnikatel uplatňuje tyto paušální výdaje, platí, že v této částce jsou již zahrnuty všechny daňové výdaje. To platí i o výdajích na splátky leasingu anebo odpisy (v případě uplatnění nákladů u úvěru), takže pokud podnikatel uplatní paušální výdaje, už nemůže uplatnit skutečně vynaložené výdaje (např. leasingové splátky) (Valouch (2012)).

5 Závěr

Z oblasti finančních služeb jsou pro externí financování majetku oblíbené leasingové a úvěrové financování. Obě formy financování nabízejí podnikatelům pořídit si majetek, aniž by disponovali volnými peněžními prostředky. Podnikatel se tak stává lépe konkurenceschopný. V případě úvěru si podnikatel půjčí peníze od banky nebo společnosti poskytující úvěry a půjčky. Stane se tak dlužníkem a postupně splácí svůj dluh po sjednanou dobu v určité výši. Za poskytnutí finančních prostředků si banka nárokuje úrok, ale také další poplatky související s poskytnutím úvěru. Pokud si podnikatel vybere financovat svůj majetek formou finančního leasingu, pronajímá si svůj majetek na dobu stanovenou ZDP a po uplynutí této doby si předmět odkoupí za symbolickou cenu.

Jak půjčky, tak různé pronájmy jistě existují již od samotného vzniku peněz. Samotné úvěry a finanční leasing se však vyvíjely postupem času do podoby, jakou známe dnes. Úvěry se začaly formovat dříve, již v 15. století florentským bankéřem a obchodníkem Cosimem Medicejským. Oproti tomu první leasingová společnost vznikla až v roce 1855.

Úvěr i finanční leasing upravují na našem území zákony. Pro podnikatele, který není nijak ekonomicky vzdělán, ale i pro ty vzdělané může být orientace v právní úpravě složitá. Úvěr a finanční leasing totiž neupravuje pouze jedna právní norma, ale je nutné vyhledávat v několika zákonech. Občanský zákoník upravuje obě formy financování jen obecně. Úvěr je dále detailněji upravován zákonem o spotřebitelském úvěru a zákonem o dluhopisech. Finanční leasing je oproti tomu upravován zákonem o dani z příjmu, zákonem o účetnictví a jeho prováděcí vyhláškou, ale i zákon o spotřebitelském úvěru upravuje tuto formu financování.

Přestože mnoho autorů považuje finanční leasing za populární formu financování, tak z analýzy dat z databáze ARAD a ČLFA jsme zjistili, že leasing je poskytován v malém objemu oproti financování úvěrem. Jak domácnosti, tak podnikatelé dávají přednost úvěrům. Úvěr je jistě poskytován ve větších objemech, protože je poskytován k více účelům než finanční leasing. Finanční leasing je používán především k pořízování hmotného movitého majetku, jako například automobilů apod.

V praktických příkladech, které se opírají o skutečně nabídky společnosti poskytující externí financování, jsme porovnali obě formy financování z hlediska finanční náročnosti metodou čistých diskontovaných výdajů a čisté výhody leasingu. Při použití obou metod jsme došli ke stejným výsledkům a zjistili, že finanční leasing je dražší formou financování než úvěrové.

Z účetního hlediska nastává problém jen při definování slova akontace. Správná definice slova akontace je totiž záloha na budoucí koupi majetku a nelze si ji plést s první navýšenou splátkou. Záloha na budoucí koupi majetku se účtuje jiným způsobem než první zvýšená splátka, a to přesto, že i záloha na budoucí koupi se může platit současně s běžnými splátkami leasingu. Problém nastává s uznatelností nákladů. Pokud hovoříme o záloze na budoucí koupi, dostane se tato část výdajů do nákladů nejdříve při koupi majetku po uplynutí pronájmu. Naopak první zvýšená splátka se dostává do nákladů postupně v průběhu nájmu pomocí časového rozlišení nákladů.

Přestože je finanční leasing nákladnější, i tak si může najít své uplatnění. Pokud podnikatel nutně potřebuje získat majetek co nejdříve, je ve finanční tísně a úvěr nepřipadá v úvahu, je vhodnější využít finanční leasing, a to z důvodu méně náročné administrativy. Smlouvy o finančním leasingu totiž nemají tolik obranných a restriktivních opatření jako smlouvy o úvěru.

Seznam použité literatury:

Knižní literatura:

PŮLPÁNOVÁ, Stanislava. *Komerční bankovníctví v České republice*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, 338 s. ISBN 978-80-245-1180-1.

STROUHAL, Jiří et al. *Účetnictví podnikatelů 2011*. 8. vyd. Praha: ASPI, 2011, 712 s. Meritum (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-618-9.

ŠENKÝŘOVÁ, Bohuslava a kolektiv. *Bankovníctví*. 1. Vydání. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o. p. s., 2010. 256 s. Editor PAVLÁT, Vladislav. Edice EUPRESS. ISBN 978-80-7408-029-6

VALACH, Josef. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 513 s. ISBN 978-80-86929-71-2.

VALOUCH, Petr. *Leasing v praxi – praktický průvodce*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012. 120 s. ISBN 978-80-247-4081-2.

VYCHOPEŇ, Jiří. *Finanční leasing z účetního a daňového pohledu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 157 s. ISBN 978-80-7357-590-8.

Časopisecká literatura:

(Tuzemská časopisecká literatura)

BĚHOUNEK, Pavel. Daňové dopady využívání služebních automobilů pro soukromé účely zaměstnanců. *Účetnictví v praxi*. 2010/7

BULLA, Miroslav. Závěrkové a podrozvahové účty. *Účetnictví v praxi*. 2007/11

VYCHOPEŇ, Jiří. Finanční leasing v roce 2014 z daňového pohledu. *Daně a právo v praxi*. 2014/10111

Elektronické dokumenty:

BEZPLATNÁ PRÁVNÍ PORADNA: Výprosa, výpůjčka, zápůjčka, úvěr a Nový občanský zákoník 2014. [online] Dostupné z: [http://bezplatnapravniporadna.cz/online-zdarma/novy-obcansky-zakonik-2014/smlouvy-smluvni-vztahy/16784-vyprosa-vypujcka-zapujcka-uver-a-novy-obcansky-zakonik-2014.html](http://bezplatnopravniporadna.cz/online-zdarma/novy-obcansky-zakonik-2014/smlouvy-smluvni-vztahy/16784-vyprosa-vypujcka-zapujcka-uver-a-novy-obcansky-zakonik-2014.html)

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE: Grafy, žebříčky, Nabídka leasingu členských společností [online] Dostupné z: <http://www.clfa.cz/>

ČESKÁ SPOŘITELNA: Co dělat, když nemám na splacení úvěru. [online] Dostupné z: <http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/co-delat-kdyz-nemam-na-splaceni-uveru-d00014565>

ČESKÉ ÚČETNÍ STANDARDY pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpis. Dostupné z: <http://www.kacr.cz/ceske-ucetni-standardy>

ČSOB: úvodní stránka. Dostupné z: <http://www.csob.cz/cz/Stranky/default.aspx>
GE MONEY AUTO: úvodní stránka. [online] Dostupné z: <https://www.gemoneyauto.cz/>
KOMERČNÍ BANKA: Leasing. Dostupné z: <http://www.kb.cz/cs/firmy/firmy-s-obratem-nad-60-milionu/kb-leasing.shtml>
LEASING ČESKÉ SPOŘITELNY: úvodní stránka. [online] Dostupné z: <https://www.sautoleasing.cz/korporatni-sluzby>
MĚŠEC.CZ: Jak se nastavuje cena úvěru. [online] Jan Slanina [2012]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/clanky/jak-se-nastavuje-cena-uveru/>
NOVINKY.CZ: Dějiny půjček: Zakázané úroky i zastavený majetek českých králů. [online] Barbora Buřinská [27. 8. 2010] Dostupné z: <http://www.novinky.cz/finance/330723-dejiny-pujcek-zakazane-uroky-i-zastaveny-majetek-ceskych-kralu.html>
SLOVNÍK CIZÍCH SLOV dostupné z: www.slovník-cizich-slov.abz.cz/; www.slovník-cizich-slov.cz/
UCTOVANI.NET: účtování úvěru. [online] Marie Bohdalová [2013]. Dostupné z: <http://www.uctovani.net/clanek.php?t=Uctovani-uveru&idc=93>

Diplomové a bakalářské práce

CHYTILOVÁ, Žaneta. Srovnání leasingového financování a bankovního úvěru [online]. 2014 [cit. 2014-10-22]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Vedoucí práce Miroslav Sponer. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/369894/esf_b/
KLAŠKOVÁ, Andrea. Operativní a finanční leasing [online]. 2007 [cit. 2014-10-22] Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Vedoucí práce Petr Valouch. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/76171/esf_m/
MAKKI, Marek. Leasing, smlouva o koupi najaté věci. Praha, 2006. Masarykova univerzita. Právnická fakulta, Katedra obchodního práva
ZIGOVÁ, Zuzana. Finanční leasing v České republice. Praha, 2008, Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta financí a účetnictví Katedra finančního účetnictví a auditingu

Zákony, vyhlášky a předpisy

Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012, Občanský zákoník. In: Sbírka zákonů České republiky 2012
Zákon č. 145 ze dne 21. dubna 2010 o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů. In: Sbírka zákonů České republiky 2010

Zákon č. 190 ze dne 1. dubna 2004 o dluhopisech, In: Sbírka zákonů České republiky 2004

Zákon č. 563 ze dne 12. Prosince 1991 o účetnictví. In: Sbírka zákonů České republiky 2010

Zákon č. 586 ze dne 20. Listopadu 1992, o dani z příjmů, In: Sbírka zákonů České republiky 1992.

Seznam zkratek

ČLFA - Česká leasingová a finanční asociace

ČR – Česká republika

DPH – Daň z přidané hodnoty

FO – Fyzická osoba

Kč – Korun českých

MD – Má dáti

NOZ- Nový občanský zákoník

PC – Pořizovací cena

PO – Právnícká osoba

S. R. O. – S ručeným omezeným

VBÚ – Výpis z běžného účtu

VH – Výsledek hospodaření

VÚÚ – Výpis z úvěrového účtu

ZDP – Zákon o dani z příjmů

ZDPH – Zákon o dani z přidané hodnoty

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne*7. 5. 2015*.....

.....*Marlon Tichý*.....

jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha č. 1: Nabídka leasingu

Příloha č. 2: Nabídka úvěru